

gimė 1971.05.28

Lietuvos
Nacionali
M.M. ...
Biblioteka

Teodoras Flinstrašas
7243 So. Albany Ave.,
Chicago, Ill. 60629

Le

DIRVA

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER
6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103

LVI. Birželis — June 23, 1971 Nr. 47

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

VIETNAMO ISTORIJA AR GALIMA JĄ JAU DABAR NAGRINĖTI?

Kai amerikiečiai ruošė pačių kubiečių invaziją į Kubą, New York Times gavo žinių apie tuos pasiruošimus, tačiau jų nespausdino, skaitydami su krašto saugumo reikalavimais. Kaip žinia, ta invazija į Kubos kaulių įlanką pasibaigė katastrofa ir pats prezidentas Kennedy daug vėliau net juokais priekaištavo N.Y. Times: "Kam jūs to nepaškelbėt? Jūs galėtumėte paversti ją (invaziją) atšaukti!"

Tą epizodą verta prisiminti ryšium su dabar kilusiu triukšmu dėl New York Times pradė-

VIETAUTAS MEŠKAUSKAS

tų skelbti išvadų ir ištraukų iš Pentagono oficialios Vietnamo karo istorijos studijos. Toji buvo paruošta buv. Kennedy ir Johnsono administracijų Gynybos Sekretoriaus R.S. McNamara's išakymu ir apima per 7.000 puslapių dokumentų ir komentarų, viso 47 tomus. Jos buvo išspausdinta tik 15 egzempliorių, kurių 6 liko Pentagono, vienas yra Baltuosiuose Rūmuose, 2 Valstybės Departamente, 1 ar 2 valstybiniame archyve ir keleta privačioje nuosavybėje. Vieną egzempliorių turi buv. prezidentas Johnsonas ir kitą -- paskutinis jo Gynybos sekretorius Cliffordas.

Studija buvo klasifikuota kaip 'top secret', nors lietė jau kelių metų praeiti. Čia pat reikėtų pastebėti, kad daug lengviau kurį nors dokumentą paskelbti 'slaptu' negu tą kvalifikaciją pakeisti. Mūsų atveju čia reikėtų atsiklausti visų toje studijoje minėtų valstybių ir žinybų ar jos neturi nieko prieš. Tai irgi nemažas darbas, todėl daugelis dokumentų taip ir lieka slapti iki visai pasensta. Teisiškai žiūrint, tokie dokumentai ir tada vistiek lieka 'slapti' ir kas juos skelbia gali būti patrauktas atsakomybėn. Už tai ir šiuo atveju, administracija neturėjo kito pasirinkimo, kaip kreiptis į teisumą, prašant tos studijos skelbimą sustabdyti ir turimą laikraščio egzempliorių atiduoti, nors iš esmės žiūrint studijos paskelbimas Nixono administracijai ne tik nekenkia, bet gal būtų net padeda.

Mat, iš studijos visai aišku, kad Kennedy ir Johnsono administracijos ruošėsi Vietnamo karui, tačiau tai netrukė respublikonų kandidatų ir prezidentus B. Goldwaterį skelbti karo kurstytoju ir aiškinti, kad jei jis

bus išrinktas, JAV įsivels į karą! Kas, žinoma, įrodo, kad ir demokratiname režime svarbiausias politiko ginklas yra ne tiesa, bet melas.

Iš kitos pusės prezidentų Kennedy ir Johnsono apsisprendimas įsivelti į Vietnamo karą, tu rintis galvoje tada buvusias aplinkybes ir informacijas buvo teisingas ir logiškas. Daugiau galima ginčytis dėl taktikos, būdo ir priemonių išgelbėti pietinį Vietnamą. Čia buvo pridaryta didelių klaidų, už kurias, jas pridare, yra atsakingi. Už tat N.Y. Times reveliacijos, skaitoma, daugiausiai pakenkė galimiems demokratų kandidatams į prezidentus senatoriams Humphrey ir Jackson, kurie buvo glaudžiai susiję su Johnsono administracija, nors patys ir nedarė jokių sprendimų.

Studijos ištraukų paskelbimas sukėlė ir didelių ginčų dėl THE PEOPLES'S RIGHT TO KNOW. Neatrodė, kad ta "teisė žinoti" būtų labai pažeista. Ir be tos studijos pagrindiniai faktai buvo žinomi visiems, kas tik norėjo žinoti. Be to negalima reikalauti, kad vadas ir užsienio politikoje būtų žaidžiama visai atvirose kortomis. Daugumoje pasaulio valstybių žmonės ne tik nieko nežino, bet ir nėra girdėję apie tą teisę žinoti daugiau, negu valdžia jiems leidžia. Kol visame pasaulyje neįsigalėjo viena santvarka, užsienio politikoje kraštai su griežtesniais režimais turi daugiau laimėjimo šansų negu atviri, demokratinio režimo kraštai. Tie neturi šanso blefui ir tuo pačiu — dažnai ir laimėjimui.

NEOLITHUANAI STOVYKLAUS DAINAVOJE

Korp! Neo-Lithuania Vyr. Valdyba praneša, kad šiais metais, kaip ir ankstyvesniais, neolitanų stovykla rengiama paskutinę rugpjūčio mėn. savaitę. Ji baigsis ilgajame Darbo Dienos šventės savaitgalyje. Šiemetinė neolitanų stovyk-

Dailė Aleksandra Kašubienė savo studijoje. V. Maželio nuotrauka

DAIL. ALEKSANDROS KAŠUBIENĖS NAUJI ATRADIMAI ERDVĖS BUVEINĖS, SUKURTOS POJŪCIAMS

Emilija Čekienė

Dailininkė Aleksandra Kašubienė jau nuo pat įsikūrimo Amerikoje pradėjo plačiai reikštis pritaikomojo meno srityje, laimėdama eilėkonkursų, kuriuose dalyvavo ir daug įžymių vietos dailininkų. Nekar tą apie jos darbus ir atsiminimus esame skaitę ir Dirvoje. Gi šiuo metu jos bandymų rezultatai itin plačiai atkreipė JAV meno, architektūros ir spaudos pasaulį, apie kuriuos buvo rašoma eilėje laikraščių bei žur-

la bus Dainavoje, netoli Detroito. Smulkesnės informacijos, liečiančios stovyklos programą ir stovyklavimo sąlygas, bus paskelbtos artimoje ateityje. Tuo tarpu korporantai ir korporantės kviečiamos paskutinę rugpjūčio savaitę rezervuoti tradicinei Korp! Neo-Lithuania stovyklai.

nalų. Į gyvenamųjų namų įrušimą įneša kažkas visiškai naujo, sukuria čia nors trumpai susipažinsim.

A. Kašubienė prieš pusantrų metų buvo paskviesta dalyvauti Contemporary Crafts muziejuje ruošiamoj parodoj, kur ji turėjo architektūriniai apriboti erdvę mąstymui per labai trumpą laiką. Tada jai teko susipažinti su medžiaga, kuri yra dėkinga ir tinkama erdvės suskirstymui. Ta medžiaga turi savyje paslėptą energiją. Šiūlai, iš kurių ji padaryta yra spiraliniai su austi ir todėl tempiasi. Medžiaga įtempta tarp grindų ir lubų linksta, pasiduoja lenktais kontūrais be kampų ir todėl dėkinga tempti, modeliuoti į visokias formas.

Panaudodama savo bandymus ir gerai susipažinusi su šia medžiaga savybėmis, jautė reikalingą ieškoti platesnių galimybių. Tą puikiai ir pildė naujai įgyvendino savo namuose per visą vieną aukštą.

Erdvės buveinė yra interiorinė aplinka, padaryta iš elastingos nylo medžiagos, kuri praleidžia orą, sugeria garus ir vienodai paskirsto šviesos spindulius. Tokios erdvės įgalina privatiškumą be izoliacijos — individas, būdamas viduje taip apibrėžtos teritorijos, jaučiasi nematomas iš lauko, tačiau gali bendrauti su kitais gyventojais, kitose buto erdvėse.

Kadangi 90 kampo vertikalumas ir horizontalumas, bei plokščių paviršių neutralumas, slopi-

Dirva išeina laiku, bet...

Dirvos skaitytojai nusišundžia, kad laikraštį gauna pavėluotai, kartais net už savaitės...

Pranešame, kad Dirva, kaip anksčiau taip ir dabar, spausdinama ir paštan pristatoma visad tuo pačiu laiku, tik paskutiniu laiku pašto pristatymas Amerikoje yra atsiduręs skandalingoje padėtyje.

Jei laikraštis negaunamas laiku, kalta ne Dirva, bet pašto administracija.

Dėl blogo pašto pristatymo vėluojasi ir mūsų bendradarbių korespondencijos, kai kurios keliauja savaitėmis, nors normaliai turėtų būti pristatytos kitą dieną. Dažnai pranešimai apie būsimus parengimus mus pasiekia jau po įvykio ir nebetinka laikraščiu.

Tikėkimės, kad nuo liepos 1 d. persireformavus pašto administracijai, pašto pristatymas pagerės.

na įgimtą pojūčių veiklą, todėl buveinės pojūčiams yra sukurtos be stačių kampų. Tam tikslui ir naudojama nylo medžiaga, kuri, ištempta tarp grindų ir lubų, įtauna lenktas linijas. Susidarantias formas galima modifikuoti keičiant grindų-lubų planus, bei jų santykius. Sukurtose buveinėse siaurėjančios ir platinčios erdvės yra sujungtos švelniai kylančių ir nusileidžiančių grindų paviršiumi. Didžiules formas galima pajauti iš vidaus ir iš lauko būnant viduj, arba tarp formų. Besikeičianti šviesa apipavidalina formų apvalumus, išryškina sienų permatomumą ir tuo sudaro nuolat kintančias situacijas, palankias pojūčiams nevaržomai funkcionuoti.

Dailininkė per vieną aukštą (750 kv. pėdų plotu, 12 1/2 pėdų aukščio) suprojektavo septynias tokias erdvių buveines: 1) gėlynas; 2) kylančiom grindim spiralinė kolona, kurios viduje yra reflektinės dimensijos, primenančios vandens gylių (šiai erdvei parašyti garsai yra kompozitoriaus Emanuel Ghent) ir šeši spektro spalvų kvapai, sukurti Danutės Anonienės, kuri yra chemikė -- parfumerė; 3) grupinė buveinė, kurios visas vidaus įrengimas susideda iš 3-jų dimensijų kilimo, kuri rankomis išaudė Urgan Jupe na iš Detroito; 4) kylančios aukštyn ir siaurėjančios perėjimas, kuris veda į pasikalbėjimų ir vaišių vietą; 5) miegamasis gūbas, kuris talpina lovą ir kurio plastikos ir medžio konstrukcija yra padengta yako plaukų apskritais mezginiais, kuriuos numezgė Silvia Heyden iš North Carolinos; 6) erdvė darbo stalui ir 7) buveinė rašymui.

Dailininkė čia gyvena ir dirba. Visos šios erdvės (Nukelta į 4 psl.)

Šiandien ir rytoj AMŽINOJI JAUNYSTĖ

Dr. Ronald Gibson, kaip rašo British Medical Journal birželio 5 d. numeryje, kalbėdamas Portsmouthe gydytojų suvažiavime apie generacijų konfliktą, savo konferenciją pradėjo keturiomis citatomis.

PIRMOJI CITATA: "Mūsų jaunimas mėgsta liuksusą, tyčiojasi iš autoritetų ir nerodo jokios pagarbos vyresniesiems. Mūsų vaikai šandien yra tikri tironai. Jie neatsistoja, kai kambarin įeina senas žmogus ir atsikirtinėja savo tėvams. Tai yra paprasčiausiai blogas elementas".

ANTROJI CITATA: "Aš neturiu jokios vilties mūsų krašto ateičiai, jei šiandieninis jaunimas paimtų rytoį vadovavimą, nes šis jaunimas yra nepakenčiamas, tiesiog baisus".

TREČIOJI CITATA: "Mūsų pasaulis pasiekė kritišką stadiją. Vaikai daugiau nebeklauso tėvų. Pasaulio galas nebegali būti tolomas".

KETVIRTOJI CITATA: "Šiandieninis jaunimas yra supuvęs nuo širdies gilumos. Jauni žmonės yra tinginiai ir nusikaltėliai. Jie niekad nebus tokiais, kaip jaunimas kitados. Šiandieninis jaunimas nepajėgs išlaikyti mūsų kultūrą".

Perskaitęs šias keturias citatas, dr. Ronald Gibson atidengė jų autorius. Pirmosios citatos autorius yra Sokratas, gyvenęs apie 470-399 metus pr. Kr., antroji citata yra graikų poeto Hesiodo, gyvenusio 720 m. pr. Kr., trečioji yra egiptiečių dvasiško gyvenusio 2,000 metais pr. Kr. ir ketvirtoji buvo neseniai rasta Babilone, molio lentelėje, užrašyta 3,000 metų pr. Kr.

Kaip matome, pasaulyje niekas nepasikeitė.

LB Detroito liuanistinės mokyklos VIII skyriaus mokiniai su mok. Pr. Zaranka.

K. Sragausko nuotrauka

Australijos padangėje

ANTANAS LAUKAITIS

LIETUVIŠKAS ŠVIETIMAS

P. Sungaila lietuvių kalbos dėstytojas Melbourn universitete.

Australijos lietuvių didesnėse kolonijose nuolatiniai veikia po vieną ar daugiau savaitgalio mokyklų, kuriose sekmadieniais, prieš lietuviškąsias pamaldas ar po jų, susiburia mūsų patys mažieji, gauti savo pirmąsias žinias lietuvių kalboje. Vienuose miestuose šios mokyklos turi daugiau, kitur mažiau mokinių, tačiau pagrindinis visų mokyklų tikslas yra turėti kuo daugiau mokyklose mažųjų ir juos, prityrusių mokytojų žinioje, mokinti savosios kalbos, supažindinti su savo tautos geografija, istorija ir kt.

Adelaidėje ir Melbourn, kur bendruomenė ir parapija turi savo atskirus namus, šis darbas eina daug geriau, tuo pačiu, ypatingai šiuose miestuose, turint energingas ir darbščias Socialinės Moterų D-jos moteris, kurios labai daug prisideda prie mažųjų ir mokyklų priežiūros, parengiant pertraukos metu mažiesiems vaikų darželio (lietuviškojo) ir vyresniems mokyklos mokiniams užkandį. Melbourn visą vaikų darželį išlaiko Moterų D-ja ir šis darželis yra pripažintas kaip lietuviškojo švietimo institucija. Jo mokytojomis yra jaunosios melbournietės ponios, pačios prieš kelio metų lankę savaitgalio mokyklas ir visą laiką priklausę mūsų lietuviškomis organizacijoms, tai: Dana Dagienė, Dalia Antanaitienė ir Audronė Kesminienė.

Sydnejuje, seniau veikę dvi savaitgalio mokyklos, prieš porą metų susijungė į vieną, kuriai talkininkaujama kitų mokytojų, vadovauja p. Badauskienė. Ypatingai šioje savaitgalio mokykloje per eilę metų yra labai daug nusipelnęs jos globėjas kun. P. Burkus, kuris pats joje mokytojaudamas, stengiasi surasti daugiau mokytojų, mokinių ir yra tikras jos ramstis. Sydnejaus mokykla, lėšoms padengti surengia savo metinį balių, kuris ir šiais metais praėjo gražioje ir jaukioje nuotakoje ir šiais metais buvo suruošta skautų žemėje jauniems gegužinė, kur jau jaunieji mokiniai ir jų draugai turėjo linksnius savo pasirodymus.

Visą Australijos lietuvių švietimą tvarko Krašto Valdybos narė švietimo reikalams E. Dainienė, kuri per savo darbo pirmąjį pusmetį parodė labai daug energijos ir įdėjo daug darbo į mūsų jaunųjų švietimą.

Pats didžiausias atsiekimas tai yra lietuvių kalbos įtraukimas ir jos pripažinimas Melbourn Monash Universitete. Šio universiteto kalbų laboratorijoje ir lietuvių kalba yra pripažinta prie "programinio mokymo" priemonių, kas yra vadinama "psichologine elgsena", kuri be kitų moderniųjų priemonių studentui pakeičia nuobodų žodžių kalimą, malonesne tautologine mokomosios medžiagos prezentacija.

Kalbų studijos su jų laboratorijomis, elektronine aparattūra ir kitomis mokomomis priemonėmis yra labai brangios, todėl čia joms naudotis tegali tik universitetai ir Australijos Karo Aviacija. Lietuviams šias galimybes, naudotis šiomis moderniškomis kalbų laboratorijoms priemonėmis išsirūpino Petras Sungaila labai mums palankiomis sąlygomis, kai pinigines lėšas parūpina Korporacijos "Romuva" lituanistinis lavinimosi fondas.

Stebint šiandien mūsų lietuviškąjį gyvenimą Australijoje, yra tikrai džiugu matyti, kad mūsų jaunieji, jau čia subrendusi karta, kurie prieš keliolika metų patys lankė tas pačias pirmąsias savaitgalio mokyklas, dalyvavo mūsų jaunimo lietuviškose organizacijose, šiandien jau daugumoje būdami baigę vieną ar kitą Australijos aukštąją mokyklą, sukurė šeimas ir, augindami naująjį mūsų prieauklį, nepasikend sriaučioje ir kunkuliuojančioje angliškojo pasaulio bangoje, bet aktyviai dirba su dabartiniu jaunimu ir yra pasidarę mūsų naujojo jaunimo keldrodžiai. Gražiai pasėtoji pirmoji sėkla Australijoje nenuvyto, bet išaugino visose kolonijose puikių vyresniųjų pakaitą, kas duoda labai daug vilčių, jog mūsų lietuviškasis gyvenimas dar ilgus, ilgus metus išliks stiprus ir sveikas.

Industriiniame Newcastle mieste, kuris randasi apie 100 mylių į šiaurę nuo Sydnejaus, gyvena nepilni 200 lietuvių. Nors ir mažai savo skaičiumi, šio miesto lietuviai savo tautiniame gyvenime yra labai stiprūs. Stasio Žuko vadovaujami, jie turi eilę metų gražiai išsilaikiusį savo chorą, kuris vietinių švenčių metu labai gražiai pasirodo australų parengimuose ir pats Newcastle miesto burmistras yra pasidaręs didelis lietuvių draugas, labai dažnai dalyvaujamas lietuviškuose parengimuose. Ne tik Newcastle, bet ir visoje Australijoje yra lietuvių labai gerai pažįstama ir mėgiama dirigenų žmona p. Collette, kuri, nors ir būdama australė, jau tikrai "sulietuvojė", labai nuoširdžiai įsijungdama į mūsų lietuviškąją darbą. Įvykusiame šių metų bendruomenės susirinkime, naujai išrinktoji valdyba pasiskirstė sekančiomis pareigomis: dr. Vyt. Doniela -- pirmininkas, Alf. Šernas -- vicep., J. Lizdenis -- sekret., ir ižd. E. Lukas, Revizijos komisiją sudaro: dr. V. Kišona, dr. M. Šeškus ir K. Jazbutis.

Naujasis pirmininkas, Newcastle Universiteto vyresnysis dėstytojas filosofijos daktaras Vytautas Doniela, yra pažįstamas ne tik savame mieste, ne tik Australijoje, bet ir Amerikje, kur jis dalyvavo su mūsų jaunimu I-me Jaunimo Kongrese, o taip pat ir Europoje, kur jau kelis kartus buvo išvykęs gilintis savo mokslo srityje Prancūzijos, Vokietijos ir Anglijos Oxfordo universitetuose. Tai dinamiškas mūsų jaunosios kartos atstovas, prieš eilę metų baigęs su aukščiausiais mokslo pažymėjimais Sydnejaus Universitetą, jis iš lietuviškojo gyvenimo niekuomet nepasitraukė, vadovaudamas studentams, filisteriams, "Šviesai", skaitydamas eilę paskaitų visuomenei, dalyvaujamas su jaunimu, ir taip pat būdamas aktyvus Sydnejaus "Plunksnos" klubo narys. Tai labai gabus ir daug patyrimo turintis mūsų jaunosios kartos atstovas, kuris ir savo naujame darbe tikrai parodys nemažai visuomeniško aktyvumo.

Australijos lietuvių katalikiškajame gyvenime daugiausiai tautinių laisvų turi Adelaidės lietuviai. Jau eilę metų jie gali džiaugtis savo nuosaa koplyčia ir kitomis lengvatomis, ko pav. didžiausia mūsų kolonija Sydnejuje net pagalvoti negali, nors buvo bandoma jau daug kartų gauti leidimus įsigyti saviesiems maldos namams. Naujai paskirtam Pietų Australijos Katalikų Arkivyskupui dr. J. Gleeson susipažinimo vizitą padarė lietuvių delegacija susidedanti iš: ALB Krašto V-bos pirmininko V. Neverausko, parapijos kelbono

KREMLIAUS GETAS (4)

VIRŠŪNIŲ SALDUSIS GYVENIMAS

Brežnevas ir jo artimiausi bendradarbiai paskutiniaisiais metais pasistatydino sau visai modernias vilas Kalifornijos stiliaus su dideliais langais fronte. Aplink gėlynai, gerai prižiūrėtos pievos. Turimai ir maudymosi baseinų. Statybos darbus atliko kariuomenės pionierių daliniai. Baldai importuoti iš Suomijos.

Ir "dačoše" aukšti pareigūnai nesimašo. Politbiuro ir CK sekretoriato nariai gyvena vienoje krūvoje, kitų žinybų pareigūnai kitose. Pvz. generolai gyvena dačių komplekse "Gorki VI".

Net gi artimų sovchozų gyventojams yra kiek gerėliau gyventi. Jie bent gauna dažų tvorom ir trobesiam padažyti.

Savo "dačoje" gyvena ir Nikita Chruščiovas. Jo buvę kolegos ir pavaldiniai jo vengia. Vienintelis kas su juo dar palaiko ryšius ir sveikina gimimo dienos balandžio 17 proga yra irgi pensininkas, bet dar įtakingas ir gerbiamas, Anastas Mikojanas.

Chruščiovas, dabar 77 metų, tikėjosi, kad bus pakviestas bent į 50 metų revoliucijos sukaktuvių iškilmes. Pakvietimo jis tačiau negavo. Chruščiovas mielai pasakoja anekdotus ir į sovietinį gyvenimą žiūri gana kritiškai. Tėra dvi profesijos, kuriom jis jaučia pagarbos: inžinieriai, kurie ką nors sukuria, ir žurnalistai, kurie gali kritiškai pažvelgti ir daug žino. Ypatingai palankiai jis atsimesna ABC televizijos korespondentą Sam Jaffe ir UPI biuro Maskvoje ilgametį vadovą Henry Shapiro. Bet kai užsienio žurnalistai norėjo Chruščiovą pasveikinti jo 73 metų su kakties proga, jie nebuvę prileisti ginkluotos... sargybinės, saugančios Chruščiovo "dačą", kuri nudavė net nežinanti kas joje gyvena.

Visiškai užmiršti gyvena buvę ministeriais pirmininkais Molotovas ir Bulganinas. Paskutinį kartą Molotovas buvo viešai matytas per savo žmonos laidotuves praėjusią vasarą. Nepaisant 80 metų, jis dar gerai ir žvaliai atrodė. Pasipuošęs juodu, kiek jau aprintu, kostiumu, jis prie žmonos kapo priėmė giminių ir buv. tarnų užuojautą. Laidotuvėm jam buvo suteiktas limuzinas su šoferiu. Tarp kitko Molotovienė

buvo palaidota vos kelis metrus nuo Stalino antrosios žmonos Nadeždos Alelujevos kapo.

Molotovas gyvena Maskvoje Granovskio gatvėje, netoli Kremiaus. Iš ryto jis eina į Lenino bibliotekos rūmus, kur jam pavestas specialus kambarys. Jame jis ruošia savo prisiminimus. Vasarvietės jis neturi.

Bulganinas atrodo pasenęs ir liguistas. Niekur nematyti Malenkovo ir Kaganovičiaus, nors teigiama, kad jie gyvena Maskvoje.

Savaitgalio kolonijoje prie Peredelkino kaimo gyvena daugiausiai meno pasaulio žmonės. Čia mirė ir buvo palaidotas Borisas Pasternakas. Čia gyvena žurnalistas Victor Louis su savo žmona angle Janet. Louis, sakoma, parduves užsieniui Chruščiovo prisiminimų žaliavą. Jis yra žinomas kaip KGB ... neoficialus nuomonės reiškėjas.

Kitoje kolonijoje prie Uspenskoje kaimo gyvena mokslo akademijos nariai ir mažesni kitų ministerijų pareigūnai. Čia gyvena ir Stalino premijos laimėtojas rašytojas Michalkovas, kuris už straipsnį Pravdoje už rašytojų ištikimybę režimui gavo leidimą nusi-pirkti statybos medžiagos antrai dačiai savo sklype.

Tenai, prie Maskvos upės pakraščio, yra vadinama "diplomatai pieva", kur jie ir užsienio žurnalistai gali kaitintis saulėje policijos priežiūroje.

Tose vasarvietėse ir savaitgalio namuose gyvenąs jaunimas -- aukštų pareigūnų vaikai -- nėra būdingi visam sovietiniam jaunimui. Mergaitės nešioja bikini ir milžiniškus akinius. Rūkamos tik Kent cigaretės, klausoma užsienietiškos modernios muzikos.

Daugumas jų moka kurią nors svetimą kalbą, skaito užsienio laikraščius ir savo pagrindinio "Samisdat" leidinio. Juos slepia krašto izoliacija. Jie labai norėtų išvažiuoti kur nors toliau negu Krimas ar Pa-baltijo vasarvietės. Jie nusivylę savo krašto pažanga kultūrinėje ir ūkinėje srityje. Kai kurie jų jau keli metai nebeskaito sovietinių laikraščių, nes, girdi, tie tik meluoja. "Sovietinį laikraštį aš tik palmėčiau į rankas, -- sako vienas jų -- kad sužinočiau ar prasidėjo

kun. A. Kazlausko MIC ir Adelaidės Baltų Tarybos pirmininko J. Lapšio. Po pasveikinimo ir nuoširdaus mūsų atstovų suvykupu pasišnekėjimo, jam buvo įteikta anglų kalboje Sibiro lietuvių maldaknygė ir knyga "Lithuania 700 Years". Taip pat buvo įteikta kun. A. Šeškevičiaus gynybos kalbos teisme angliškas vertimas, Arkivyskupas pažadėjo padaryti didesnės įtakos, kad apie lietuvius ir Lietuvą būtų daugiau rašoma katalikų savaitraštyje "Southern Cross"

Viena iš stipriųjų Australijos jaunimo organizacijų yra skautai. Turėdami savo eilėse labai daug jaunimo, jie, kaip ir visame mūsų lietuviškame pasaulyje ir pas mus, dirba labai svarbių ir gražių darbą. Prieš kurį laiką Sydnejaus skautų tarpe, netikėtai mirus buv. turtininkui St. Sankauskui, buvo pergyventa nemažas sukrėtimas visame skautiškaime gyvenime, tačiau jau šiandien, tapo paskirtas naujasis turtininkas prityręs skautas, kurį laiką buvęs išėjęs į poilsį ps. Vytautas Deikus, kuris jau anksčiau energingai vadovavo paskiriams skautų vienietams ir kuris, reik tikėtis, vėl Sydnejuje atgaivins buvusį gražų skautišką gyvenimą ir veiklą. V.s. B. Žaliui pasitraukus iš vadeivos pareigų, naujuoju vadeiva yra paskirtas ps. R. Cibas, kai evangelikų skautų dvasios vadovu yra paskirtas jėdrų skautas kun. V. Šimboras.

laiškai Dirvai

VILNIEČIŲ PAREIŠKIMAS

JAV LB Centro Valdybos Pirmininkui Ponui Vytautui Voler-tui

Jūsų komunikatas spaudoje (Dirva š.m. gegužio 21 d. nr. 39) sukėlė didelį nustebimą ir net abejonę jo tikrumu, kai sakoma: "JAV LB Centro Valdyba yra gavusi kvietimą įsijungti į 1968 m. įsteigtą čekų - slovakių - lenkų - ukrainiečių draugiškumo sąjungą. Ši nauja organizacija siekia glaudaus Rytų Europos kilmės žmonių bendradarbiavimo, lyginant praities nesklaidumus ir jungiantis bendran darban prieš komunizmą. Principe JAV LB Centro Valdyba kvietimą įsijungti yra priėmusi ir ryšininku yra paskyrusi inž. B. Nainį". Tuo pačiu gavosi reikalo rimtas nerimtumai, kai palyginau p. Nainio straipsnį "Tauta ir išeivija laisvės kovoję" (Į LAISVĘ žurnalas 1970 m. 50 nr.), kuriame jau tarp kita ko sakoma: "Čia tenka priminti, kad jau 10 metų Chicagoje veikia lenkų - ukrainiečių - čekų draugija, į kurią jie siekia įtraukti ir lietuvius". Apie šios tautos, pagal p. Nainio tvirtinimą, lenkų - ukrainiečių - čekų draugijos buvimą teiravausi pas Chicago vilniečius ir pas draugiškus lietuvius ukrainiečius. Ir gavosi rezultatas, kad apie tokias tris išeivijos tautybes atstovaujančios organizacijos viešą veikimą nieks nėra pastebėjęs. Todėl gaunasi tik prielaida, kad tai galėtų būti ne vieša organizacija, susidedanti iš ukrainiečių bendruomenės atskalos ar net raudonųjų grupės, iš lenkų fiktyvinės trupės ir čekų nežinomos organizacijos, nes čekai ir šiaip viešame politikos gyvenime gausiai nesireiškia.

karas, tačiau greičiausiai aš tą jau žinočiau iš užsienio radiojo".

To sluoksnio tarpe skaitosi garbė bendrauti su kokiais nors užsieniečiais, gyvenančiais Maskvoje. Tie mielai kviečiami į tas "dačas", nors tai atkreipia saugumo organų dėmesį. Dažnai pasitaiko, kad ilgėliau išsilinksminus, pasigirsta beldimasis į vartus. Ateina policininkas ir klausia: "Ką jūs čia darote?". "Kaip matote, mes švenčiame" -- skamba atsakymas -- ir tuojau siūdomas stikluokas nekviestam svečiui. Tas neatsisako, tačiau nenustoja ir tardyti. "Ar jūs visi sovietų pliečiai?" Jei užtinkamas užsienietis, tuojau užrašoma jo pavardė, paso (paprastai diplomatinio) Nr. Užrašomi ir automobilių numeriai.

Po tokio epizodo svetimsalių ūpas paprastai būna prislėgtas, jie bijo represijų prieš šeiminius. Tie tačiau ramina: "Ničėvo, mums jau visiškai vistik, kas bus!"

Jų tėvai tačiau saugo savo vietas ir privilegijas. Kiek jie numato -- jokių pasikeitimų nebus bent dar kokius 5 metus, iki Brežnevas, Kosyginas ir kiti svarbesni partijos vadai pasieks 70 su viršum metų. O po to tegu būna, kad ir tvanas -- kaip tariamai sakė panašioje situacijoje buvęs prancūzų karalius.

Jiems Aleksandras Solženicinas rašė atviram laiške:

"Nubraukite dulkes nuo savo laikrodžių, jie vėlinasi. Atitraukite taip pamėgtas sunkias užuojautas, jūs turėtumėte neįsivaizduojate, kad už jų jau aušta rytas".

(Galas)

Gi lenkiškasis lietuvių-ukrainiečių požiūriu akiplėšiškumas viešai pasireiškė per 3 gegužio jų konstitucijos minėjimą, kai viešomis kalbomis ir plakatais reikalavo laisvės "savo" Vilniui ir Lvovui, dalyvaujant aukštesiems Amerikos valdžios pareigūnams ir apie 50 tūkstančių klausytojų. O kai ukrainiečių studentai tam akiplėšiškumui užprotestavo, lenkai ukrainiečių studentus apdaužė ir jų protesto plakatus sutrypė alkštėje. Čia ir gaunasi aiški nuomonė, kad LB Centro Valdyba pirmoje eilėje turėtų laikyti sau už pareigą apginti tautos garbę -- pa-reikšti griežtą protestą lenkų bendruomenės vadovybei už mūsų tautos įžeidimą, negu tiesiog eiti į miglotos apimties organizacijos sandėrį, kuriuo, nors ir netiesiogine prasme, reikštų pripažinimą lenkiškų pretenzijų į mūsų sostinę Vilnių ir į Vilniją. Dabartinėse sąlygose, mano supratimu, lietuviai šalia lenko gali žygiuoti tik Pavergtų Tautų savaitės proga. Bet, kaip taisyklė, lenkai tokiose minėjimuose, kur reiškiamas protestas pavergėjui, savo gausumune pasižymi.

Be abejo, ir Jums, Pone Pirmininke, yra žinoma, kad politikoje niekad neložiama atvirom kormom ir kad VLiko vdyvėbėje jau seniai eina dialogas tarp Rytų Lietuvos Rezistencinio Sąjūdžio dėl santykiavimo su lenkais. Kai prieš virš 10 metų mūsų veiksniai buvo pradėję pasitarimus su lenkais dėl kultūrinio bendradarbiavimo, tuojuos lenkų egziliinė vyriausybė Londone išsiuntinėjo laisvojo pasaulio diplomatams memorandumą, kad pasauliū nebus taikos tol, kol Vilnius ir Lvovas bus atskirtas nuo Lenkijos kamieno. Savaimė aišku, tuo ir pasibaigė dar nepradėtas kultūrinis bendradarbiavimas su lenkais. Taip pat ir praeitais metais esu patikinęs VLiko pirmininką dr. Valiūną, kad visos mūsų tautos gerovei nesipriešins ir Rytų Lietuvos Rezistencinis Sąjūdis santykiavimui su lenkais. Bet tik su tokiais lenkais, kurie turi patikimą svorį išeivijos lenkų gyvenime ir kurie atsisakys imperialistinių siekių kaip į mūsų, taip ir į ukrainiečių žemes.

Būtų tikrai darni išeivijos lietuvių veikla, jei ir LB Centro Valdyba derintų savo politiniusėjimus su VLiko, kaip su išeivijos lietuvių politinio centro, veikla. O sandėrio su lenkais reikala palaikyti ryšius dar ir su VKLS Centro Valdyba, nes čia yra sutelkta gausi lietuvių - lenkų santykių reikalų bibliografija ir tam tikrais keliais su rinktos žinios apie lenkų neviešus pasirošimus.

Reiškiu nuoširdžią pagarbą

Kazys Veikutis
CV Pirmininkas

NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATA

GERIAUSIAS VEIKLAS APIE LIETUVĄ ANGLŲ KALBA, redaguotas dr. Alberto Geručio, 460 psl. Kaina 12 dol. Užsiskant per LNF -- 10 dol. Čekius rašyti: Lithuanian Independence Fund, Inc., 87-80 96 St., Woodhaven, N. Y. 11421.

DIRVA

THE LITHUANIAN
NEWSPAPER

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103

Telephone: (216) 431-6344

SECOND-CLASS POSTAGE PAID AT CLEVELAND, OHIO •
PUBLISHED TWO TIMES A WEEK EVERY WEDNESDAY AND
FRIDAY BY AMERICAN LITHUANIAN PRESS RADIO ASS'N. VILTIS,
INC. • SUBSCRIPTION PER YEAR \$13.00 • SINGLE COPY 15 CENTS.

EDITOR VYTAUTAS GEDGAUDAS

DIRVA ISEINA TREČIADIENIAIS IR PENKTADIENIAIS •
PRENUMERATA MEAMS \$13.00, PUSEI METU \$7.00 • ATSKIRO
NUMERIO KAINA 15 CENTŲ • STRAIPSINIAI TRUMPINAMI IR
TAISOMI REDAKCIJOS NUOŽIŲRA • NESPAUSDINTI STRAIPSINIAI
GRAŽINAMI TIK AUTORIAM PASAŲT • PAVARDE PASIRASYTI
STRAIPSINIAI NEBŲTINAI IŠREISKIA REDAKCIJOS NUOMONĘ • UŽ
SKELBIMŲ TURINĮ IR KALBA REDAKCIJA NEATSAKO.

GARBINGAS UŽMOJIS

Detroito lietuvių kultūros klubas rengia akademią lietuviui rašytojui pagerbti. Įdomiuose pranešimuose apie tą ruošiamą akademią rengėjai nurodo, kad okupuotos Lietuvos rašytojas begali tikėti labai ribotai atskleisti savo talentą. Okupanto sudarytose sąlygose, nustatytos tam tikros ribos, kurios neleidžia autoriui skirti dėmesio ir talento temoms, nenaudingoms arba net ir žalingoms komunistų ideologijos dogmoms.

Laisvojo pasaulio rašytojas lietuvis nevaržomas režiminio cenzorių. Laisvasis rašytojas pilniau ir prasmingiau reiškiasi, nes yra laisvės globojamas.

Tai sveikas ir teisingas minimo reiškinio įvertinimas. Visas pasaulis mato, kad ir garsi savo laiku rusų literatūra gerokai susmuko ir prarado savo gilumą, kada visos leidyklos tapo pilnos literatūrinių politrukų, smaugiančių jiems neįtikusius rašytojus. Pats jau tas faktas, kad Nobelio premijos laureatų Pasternako ir Solženicino kūriniai gali plisti žmonių tarpe tik ranka perrašytais egzempliorais, patvirtina į kokią barbarišką tamais ir akligatvį įvartyta rusų literatūra.

Nekitaip yra ir okupuotoje Lietuvoje. Iš tolo atrodančios beveik lietuviškos temos, tikrumoje yra patogiai užtemptos ant prokomunistinio kurlalio. Vargšai lietuviai rašytojai privalo atiduoti tam tikrą duoklę režimui, kad veikalas galėtų pasirodyti. Už tat gerai klesti ir tunka prožiminiai rašytojai, daugumoje išdresiruoti Maskvos literatūriniame institute.

Garbingas Detroito kultūros klubo užmojis, atrod, lies ir specifines, išeivijai artimas, temas. Be jų ir neišsiverstų plačiau apžvelgiant minėjimo temą. Greita pagrindinės temos visad seks ir papildomos. Jos labai realios ir niekad nestokos priminimų, kas dabar taisytina mūsų gyvenimo sąlygose. Stokioja jų dėmesio lietuviškai knygai.

Okupuotoje Lietuvoje knygų tiražai siekia tarp 5000 iki 25000 egz. Tuo giliai okupantas. Tačiau reikia atsiminti, kad leidybos kaštai apmokami iš propagandos fondų. Neįsparduota per ilgą laiką knyga nesudaro apsunkinimo leidyklai. Kitaip yra laisvame pasaulyje. Knygos leidžiamos privatiškai iniciatyva. Išleista ir neparduota knyga sudaro tam tikrą sunkumą vėlesnei leidyklos veiklai. Šis reiškinys labai juntamas išeivijos lietuviškų leidyklų. Knygos kelias į mūsų skaitytojus yra lėtas, neturintis entuziazmo požymio. Proporcijai skaitytojų skaičiui, pirmo tremties dešimtmečio rezultatai kartais pralenkdavo okupuotos Lietuvos davinius. Antrojo dešimtmečio daviniai jau kiti. Knygų tiražas susitraukė iki minimumo, reikalingo laidai išleisti.

Dėmesio stoka knygai dar sunkiai pralaužiama temų bei siužetų patrauklumu, skelbimais, garsinimais, knygos išvaizda. Jeigu mūsų gyvenimo sąlygose knyga būtų išperkama dvigubai, tai taptų nuostabių knygų leidybos atgimimu. O pasiekti tai labai lengva. Nereikia primiršti periodiškai vis nupirkti knygą nuo nepailestančiųjų mūsų knygnešių.

Akademijoje lietuviui rašytojui pagerbti turi garsiai suskambėti skatinimai domėtis lietuviška knyga, kuris vis ir vis pasirodo laisvame pasaulyje. Šios knygos temos ir siužetai nevaržomi cenzorių. Ta knyga gimsta pasiaukojimo ženklu, nes laidyklos neturi iš to "biznio" pelno. Vien tik tai mažas įsisamoninimas: neignoruoti naujos knygos, atneš didžiulį poveikį knygų leidybai. Todėl pats efektyviausias lietuvių rašytojo pagerbimas yra efektyvus skatinimas nuolat ir pastoviai remti lietuviškas leidyklas, kviešti pirkti jų leidinius, domėtis lietuviška knyga!

Be abejoj Detroito kultūros klubas ir eis savo akademiijoje tuo praktišku knygų pirkimo skatinimo keliu. Garbingas užmojis yra užjaušti cenzūruojamą lietuvišką knygą, kuri yra okupanto ir savų kvailių kontrolėje, ir labai garbingas nuoveikis būtų moraliai ir praktiškai propaguoti laisvos lietuviškos knygos pajudėjimą į skaitytojų knygynėlius. (ar)

TĖVO LAIŠKAS SŪNUI

Mielas Algirdai, Tau sueina 16 metų. Aš noriu šiuo laišku Tave pasveikinti, palinkėti viso gero ir šia proga dar kai ką pasakyti.

Tu jau baigai vaiko amžių. Tu dar nesi suaugęs vyras, bet jau nesi ir vaikas. Esi jaunuolis, tuo būdu įsigyji kai kurių laisvių, bet neužmirški, kad kartu ir didesnės atsakomybės neši už savo veiksmus. Kas atleidžiama vaikui, tas jau neatleidžiama jaunuoliui. Tą gerai įsidėmėk ir atmink. Aš džiaugiuosi, kad Tu neužilgo būsi su augęs ir kaip vyriškis mūsų šeimoj galėsi padėti ir mane pavaduoti. Taigi atmink, jeigu šiais neramiais laikais atsidarysi, kad aš būčiau kur nors toli nuo jūsų nuoblokštas, tai Tu rūpinkis mūsų šeima, niekada neapleisk mamytės nei sesutės. Gerbk ir globokai jas. Atmink, kad motina yra didžiausias turtas vaikamas. Kada aš motinos netekau, jau čiausi labai nelaimingas. Seserį gerbti ir globoti taip pat yra labai gražus vyriškumo ir riteriškumo pavyzdys.

TAUTINĖ IDĖJA LIETUVIŠKOS IŠEIVIJOS VEIKLOJE

Santrauka dr. J. Balio kalbos, pasakytos ALT S-gos seime, gegužės 29 d. Philadelphiaje.

Tautinė idėja mums nėra tuščias žodis. Todėl mes vadina mes tautininkais. Mūsų išeivijos veikloje kuo toliau, tuo labiau tautinė idėja rodo linkimą nuibkti. Daugelis net ir šio žodžio vengia gal bijodami, kad nebūtų apšaukti šovinistais, ekstremistais ar tiesiog fašistais. Tuo tarpu kairiusis ekstremizmas pasidarė mados dalykas. Mūsų jaunajai ir net vidurinei kartai yra pavojus pasiklysti, patekti į "naujosios kairės" spąstus. Nevienas jau ten paluovo ir gal pagaliau susiprato, tačiau nelengva jami išlaisvinti, kai jau viešai yra pasireiškęs ir sutekęs savo vardą. Jam lieka tik vienas kelias -- gilyn į prarają. "Į klaną puolęs -- sausas nekelsi", -- sako patarlė. Todėl mes turime kalbėti apie tautinę idėją.

Mūsų padėtis išeivijoje išlikti lietuviams yra gana sunki. Turu galvoje jaunąją kartą. Kaip ilgai JAV lietuviui dar sudarys skaitlingesnę etninę grupę, kuri turės šios tautos reikšmės šio krašto gyvenime? Nuomonės įvairuoja: gal 30-40 metų. Pessimistai sako tik 20, optimistai -- 50.

Svarbiausias etninis pažymys vistiek lieka kalba. Jaunoji karta turi ne tik mokėti, bet ir norėti kalbėti lietuviškai, kai tik yra savųjų tarpe. Galima višaip filosofuoti ir guosti, tačiau kas nebemoka ar nebenori kalbėti lietuviškai, tas yra tik pusė ar trečdalis lietuvių. Jokios "filosofijos" čia nepadės.

Mišrios vedybos yra didelė priežastis lietuviškumui sunykti. Tačiau mažesnė kolonijoje se jos neišvengiamos. Jei jaunimas neturi progų susieiti ir bendrauti, tai kaipgi susiras poras savųjų tarpe? Pagaliau ir didmiesčiuose lietuviškos bendruomenės sklaidosi. Kas gali, bėga į priemiesčius, nes miestai pasidarė kriminalistų teritorija. Todėl lietuviškos salės, mokyklos, skaityklos ir klubai nustoja savo prasmės, nes juose pavojinga lankytis, ypač vakarais ir naktį, kai kaip tik daugiausia visokių parengimų esti daroma. Dar blogiau, kai jaunus lietuviškos poros atitolsta nuo lietuviškos bendruomenės, nebenori dalyvauti parengimuose, kurie jiems atrodo neįdomūs.

Kas nemoka gražiai elgtis su savo seserimi, tas bendrai niekad nemokės gražiai elgtis su moterimis.

Pagaliau aš noriu kai ką palinkėti ir dėl Taveš asmeniškai. Linkiu Tau tobulėti, daug ką pasiekti ir nepasilikti eilini žmogumi (nors ir tas nėra bloga, jei tik tai žmogus būna teisingas, garbingas ir išsaugoja savo gerą vardą). Bet žinok, kad reik daug dirbti, jeigu nori ką nors pasiekti, nieks pigiai nepasiekiamas net ir nepabausiems žmonėms. Stenkis išugdyti stiprią valią ir kilnią sielą. Stengis pažinti savus silpnumus ir mokykles juos nugalėti. Tas yra nelengva, bet išmokus nugalėti patį save, jau paskiau nesunku nugalėti visus kitus sunkumus.

Baigdamas noriu priminti, kad gyvenimas bus toks, kokių Tapat su tvarkysi. Atmink, jog su didžiausiais gabumais žmogus nedirbdamas nieko nepasieks, o ir su vidutiniais uoliai ir sistemingai dirbdamas gali daug pasiekti visose darbų srityse.

mūs, neužsisako ir neskaito lietuviškų laikraščių ir knygų, neaukoja lietuviškiems reikalams. Reikia ypatingo įvykio, kad juos išjudintų. O mes norime laukti, kad jie visados ir vi sur jaustųsi lietuviams ir atitinkamai elgtųsi. Kas aukos lietuviškiems reikalams, kai po 10-20 metų vyresnioji karta išmirs? Ar išeis dar koks lietuviškas laikraštis ir žurnalas? viškas laikraštis ir žurnalas? Šiokios tokios vilties teikia įstatymo projektas apie Ethnic Heritage Studies Center, jeigu jį Kongresas priims ir jeigu jis neišvirs nauju OEO, kuriam rūpės tik negrai, portorikiečiai, meksikiečiai, indėnai, bet ne europiečių palikuonys.

Bažnyčia seniau daugeliu atvejų palaikė lietuviškumą. Ir čia padėtis blogėja. Reformos veikia ne mūsų naudai. Vietoj lotyniškos įvedama anglų kalba, nes "ją visi supranta". Nors lietuvių sudarytų 90% visų parapijiečių, bet jie verčiami taikintis prie tų 10%, kurie lietuviškai nesupranta. Bažnytinė katalikų hierarchija JAV-se yra labai nepalanki ir nepakanti etninėms grupėms. Ir kunigai, ir pasauliečiai yra diskriminuojami, pasisavinamas jų parapijų ir religinių organizacijų turtas. Reikia su tuo kovoti. Demonstracijų neužtenka. Tekty kreipis konkrečiais atvejais į JAV teismus. Pagal civilinių teisių įstatymą, yra draudžiama diskriminacija "because of national origins". Be to, paskutinis ekumeninis suvažiavimas Romoje suteikė parapijiečiams daug teisių, panašiai, kaip pas protestantus. Senoji "kanonų teisė", kad vyskupas yra parapijų turto savininkas, nebegalioja. Reikia visa tai įrodyti teisme -- laimėti viešąją bylą ir bus precedents visiems.

Komunistinė infiltracija visur matoma. Jei komunistai gali įsikverbti į CIA, kaip liudijo perbėgęs lenkų saugumietis Michail Golenewski, jei komunistai senatorių ir atstovų rūpomis gali silyti savo strategiją, tai ko nenorėti iš mažesnių organizacijų? Buvęs prez. Johnsonas kartą yra pasakęs, kad jis, skaitydamas CIA ir kitų saugumo įstaigų pranešimus apie komunistų veiklą ir planus, dažnai jau iš anksto numatydavęs, ką kai kurie politikieriai netruks pasakysią ir kokią pradėsia veiklą. Mat, komunistai randa būdų prie jų prieiti ir įpiršti jiems savo idėjas bei veiklos planus. Na, o naivieji gal kartais ir pamano, kad tai yra pačių genialios mintys...

Dabar komunistai laikosi naujos taktikos. Jie infiltruoja ne tik asmenis, bet dar dažniau savo idėjas. Štai tokias komunistų ir jų talkininkų bolševikų bernių peršamas mintis dažnai išgirstame kartojamas ir mūsų tarpe. Jas kartuoja ne tik tokie "Akiračiai" ir į politiką besiveržią "bendruomenininkai", bet ir frontininkų žurnalas "Į Laisvę", ir pranciškonų laikraštis "Aidai".

Ryškiausia tokia komunistų užmesta meškerė mums suskaldyti ir sulikviduoti dėl Lietuvos laisvės kovojančias organizacijas yra tariamų reformų siūlymas VLIKui ir ALTAi perorganizuoti. Girdi, jos neveiksmingos, susenusios, reikia jas perorganizuoti, atjauninti, išplėsti, suglaudinti ir t.t., tada jos būsiandios veiksmingesnės. Tik nepasakomas viešai tikras paslėptas tikslas -- jas sulikviduoti. Tai labai gudrus komunistinis triukas. ALTA ir VLIKas pasidarė lietuviškos rezistencijos tradicija, arba

Būk garbingu žmogui. Mūsų giminėj negarbingų žmonių, kiek aš žinau, nebuvo. Gal būtų vargšų, bet nebuvo niekšų.

Tikiu, kad šie mano žodžiai Tave į jaunuolio amžių einantį visą gyvenimą lydės ir suklupimo momentais Tave priekels.

Tavo tėvelis

Dr. Jonas Balys, Naujosios Vilties redaktorius, ALT S-gos seime Philadelphiaje gegužės 29 d. skaito paskaitą "Tautinė idėja lietuvių kos išeivijos veikloje". Rimo A. Dilbos nuotrauka

simbolis, jei norite, ir kaikas labai nori juos reformų priedangoje sunaikinti. Mes žinome, kam užkliūvame. Tačiau priešas rado talkininkų ir mūsiškių neišmanėlių tarpe. Daug ką jiems pasisekė ant tos savo meškerės pagauti, tik ne tautininkus. Mūsų organas "Naujoji Viltis" suprato šią klaidą ir jau pirmame numeryje juos demaskavo. Labai geras straipsnis yra mūsų žurnalo 2-me numeryje, tai A. Jurgėno "Išeiviai kovoje dėl Lietuvos laisvės". Tame straipsnyje aiškiai nurodyta, ką mes galime ir ko mes negalime esamos sąlygose pasiekti. Visiškai nesvarbu, koks bus VLIKas ir ALTA, kaip jie bus veiklds ar neveiklds, skirtumas bus mažas ar net jokio, kol nepasikeis JAV užsienio politika. Jokie bendruomenininkai ar frontininkai, jokios kongresinės rezolucijos čia stebuklų nepadarys. Deja, padėtis negerėja. Amerikiečiai baisiai nori dar kartą būti sovietų apgauti. Taip rodo SALTO derybos ir jokio pagrindo neturinčios viltys susitarti. Sovietai sulaužė visas sutartis, kurios jiems atrodė nenaudingos, sulaužys ir naujas. Derėtis su sovietais reiškia rodyti norą nusileisti. Susitarimas su jais galimas tik kapitulavus. Tikriausias laimėjimas būtų nesiderėti su sovietais. Derybos Paryžiuje turėtų visiems parodyti, ką reiškia leistas į derybas su komunistais.

Mūsų kovos eilės retėja. Net ir katalikai politikai traukiasi iš kovos lauko. Gal jie sekia Vatikano politikus, kurie jau ne nuo šandie bando prisigerinti Maskvai. Žinoma, bolševikai ir čia apgaus, kaip jie apgavo visus JAV prezidentus, pradedant F.D. Rooseveltu, kuris užmezgė su jais santykius. Gal sekama savo "bosą", ir mūsų katalikų spauda praskydo. Pranciškonų "Aidai" ir jėzuitų "Laiškai Lietuviams" neretai atspausdina straipsnius, piršdami kolaboravimą su bolševikais. Tai jau visiškai staburkaulio iškrypimas. Tačiau paskiri katalikų veikėjai neturi iliuzijų.

Mes tautininkai liekame tvirtadvasiai. Nepripažįstame jokių kompromisų, nesileisime savęs suvedžioti jokioms iliuzijoms. Mes kovosime iki galo. Todėl mes tautininkai turime pakartotinai ir dar griežčiau nuneigti šiol pasisakytą dėl to vadinamo "bendradarbiavimo". Tai buvo pirmoji bolševikų užmesta meškerė, už kurios užkliuvo visa eilė naiviųjų. Kiekviena kvailystė pagaliau turi atsisibosti. Tuo reikalu labai aiškiai ir pagrįstai pasisakė "Naujosios Vilties" 2 nr-o vedamasis. Gana iliuzijų! Aš čia noriu dar stipriau išsireikšti. Bet koks nuolaidumas bus palaidytas silpnyste. Reikia dalykus pavadinti tikraisiais jų vardais, niekšų.

Mūsų patriotiška tautininkiška išeivijos bendruomenė pritrūko kantrybės. Mes turime pasielgti, kaip anuomet Tumas Vaižgantas: trenkti lazda į parapatę ir sušukti: "Gana!" Taip gana, kad mums akis bandytų apdumti visokie barzdočiai ir

kudločiai, kai kurie politinių ir socialinių mokslų daktarai, kurių smegenis išplovė komunistai profesoriai, rusofilai istorikai, visokie minkštadūšiai rašytojai, senilto ar alkoholio sužalotais smegenimis invalidai, pagalvėją ir madą keičią savo krypčių ir nuotaikas žurnalistai, visokio plauko prisiplakėliai politikieriai, pagaliau ambicingieji visokių suvažiavimų kalbėtojai, kurie nori pasirodyti su savo išmone viską kritikuodami ir taip bando atkreipti į save kitų dėmesį, nors grynus niekus taikstų ir jokia vaisinga veikla niekados nepasireikštų. Taimūsų visuomeniniai nuodai. Tegul jais džiaugiasi G. Zimanas ir kiti užkietėję komunistai, tačiau mes turime į juos žiūrėti, kaip į rauputuotusius, kuriems nėra vaistų pagydyti, juos reikia izoliuoti. Visi padorūs lietuviui turi nutraukti su jais bet kokius santykius, bendruomeniškus ir asmeniškus, išskirti juos iš lietuviškos bendruomenės visiškai ignoravimu, nepaduoti jiems rankos, nes jos yra suteptos dešimčių ir šimtų tūkstančių mūsų tautiečių ašaromis ir krauju. Jie yra okupanto ir mūsų tautos naikintojo talkininkai. Nesvarbu, kodėl jie tokiomis pasidarė, nes ir beprotis yra pavojingas -- jo reikia vengti, jį izoliuoti. Tautinė garbė ir politinė išmintis reikalauja: jokių kalbų daugiau neturi būti su komunistų bataižiais!

Meskime tą aukštąją politiką, nes galva sienos nepramušime, o vieni kitiems galvas skaldyti irgi nėra prasmės. Žiūrėkime, ką mes galime šiose realiose išeivijos sąlygose nuveikti lietuvių srityje. Kodėl taip daug atsiranda besiveržiančių į politiką, kai per mažą yra kultūros darbininkų? Nesame šios srityje taip jau labai apsilėidę, tačiau galima būtų daugiau ir geriau padaryti.

Svarbus veiksnys kiekvienai veiklai, taigi ir kultūrinei, yra lėšos. Gera idėja buvo įsteigti Lietuvių Fondą, kuris sutelkė jau \$675,000 ir kasmet gali paskirstyti apie \$30,000 pašalpų. Steigiant šį fondą daug pasidarbavo ir ALTS-gos pirm. T. Blinstrubas. Daugelis mūsų, ir aš pats jų tarpe, esame tą fondą parėmę savo įnašais. Idėja buvo gera. Deja, tas fondas pradeda sukti į klystkelius. Jo vadovybė pateko į vienos politinės grupės žmonių rankas ir iš visų lietuvių fondo darosi tik tam tikros grupės fondas. Tada aiškiai rodo, sakysime, afėra su Lietuvos istorijos rašymo finansavimu. Yra ir daugiau keistenybių. Gal liberalių bendruomenininkų įtakoje, fondas paskiria pašalpas bendrakeleiviams su komunistais, jų liberalių idėjų ir bendradarbiavimo skleidėjams. Fondas neprivalėtų šelpti institucijų ir asmenų, užsiimančių politine veikla, bet paremti tik lietuvišką tautinę kultūrą ugdančias institucijas, o saugotis remti tokias, kurios skleidžia kultūrbolševizmą. Kitaip fondas galės nustoti savo "tax exempt" privilegijos. Kol bus tokia apgailėtina padėtis, mes tautininkai geriau remkime sa-

(Nukelta į 4 psl.)

BALFO IR KITŲ AMERIKOS ŠALPOS FONDŲ VEIKLA

(2)

Šalia šių bendrinių, yra dar įvairių šalpos fondų su specifiniais uždaviniais. Pvz. bendrai medicinos pagalbai ir pažangai vykdyti užsienio kraštuose yra kelios šios šalpos sritys šalpos organizacijos (Aid for International Medicine, Medical Assistance Program, Albert Schweitzer Fellowship, Thomas Dooley Foundation). Kitos dirba specifinėse medicinos srityse: odontologijos (American Dentist for Foreign Service), akių gydymo (International Eye Foundation), akliųjų globos (American Foundation for Overseas Blind), vaikų gydymo (Children's Medical Relief International), vaikų šalpos ir globos (Americans for Children's Relief, Boys Towns in Italy, Christian Children's Fund, Foster Parents Plan, Refuge des Petits, Save the Children Federation). Auklėjimo srityje dirba taip pat kelios (International Educational Development, World Education, World University Service, Summer Institute of Linguistics). Nepaprastai plačią veiklą yra išvysčiusi taip vadinama CARE organizacija. Jos veikla yra išsiplėtusi įvairiose srityse: žemės ūkio, namų statybos, medicinos pagalbos ir kitur. Ji veikia 73-se valstybėse. Pernai šalpai išleido virš 90 milijonų dolerių.

ĮVERTINIMAS

Šiemet sueina 25 metai nuo anksčiau minėtos komisijos įsteigimo ir tuo pačiu artimesnio įvairių organizacijų tarpusavio bendradarbiavimo. Tai proga atžymėti

TAUTINĖ IDĖJA...

(Atkelta iš 3 psl.)

vo Lietuvos Nepriklausomybės Fondą.

Aš šioje savo kalboje paliečiau visą eilę labai aktualių ir pasakysiu -- karštų klausimų. Jūs mums reikia apsvaistinti ir pasisakyti, kokią mes užimame poziciją. Gal aš nukrypau nuo savo temos. Teoretinius klausimus apie tautiškumą ir jo reikšmę esu plačiau panagrinėjęs savo straipsnyje "Kas yra tauta?" kurį rasite "Naujosios Vilties" 2 nr-y. Nenorėdamas pasikartoti, šioje savo kalboje kaip tik norėčiau atkreipti dėmesį į praktiškus klausimus ir kaip mes tautininkai turėtume juos spręsti. Tai medžiaga apgalvojimui ir diskusijoms. Viskas, ką aš čia pasakiau, yra mano asmeninė nuomonė, dėl kurios nesu taręs su ALTS-gos vadovybe. Aš noriu pakartoti tik vieną S-gos pirmininko mestą šūkį: "Gana sėdėti ant dviejų kėdžių! Tautininkai jaučiasi šeiminiškais savo kieme".

užsienių reikalų ministerijai pakvietė visų organizacijų atstovus į bendrus posėdžius ir vaites Wahingtone. Suvažiavimo dalyviai buvo taip pat priimti prezidento

BALFo seimo sekretoriatas: A. Skudžinskas, E. Jociūtė ir dail. J. Bagdonas.

to Nixono. Jis sveikino šias organizacijas už jų darnaus ir našaus 25 metų darbo išpūdingus vaisius ir dėkojo už jų nuveiktus darbus. Taip pat palinkėjo ir toliau sekmingai tęsti šią artimo meilės misiją.

Lygindamas šią privačią užsienio pagalbą su oficialia valstybės teikiama, prezidentas pripažino, kad privačioji šelpiamajam yra šiltesnė ir malonesnė. Pagaliau, nors prezidentas to ir neminėjo, dažnai ji yra ir veiksmingesnė. Pastaroji eidama per valdininkų rankas, nekartą gerokai nubyra į jų kišenes, arba yra teikiama diktatūrinio režimo palaikytojams ir rėmėjams, o ne tiems, kurie jos labiausiai reikalingi. Tuo tarpu privati pagalba kuone išimtinai yra administruojama ir prižiūrima šalpa suinteresuotų organizacijų atstovų. Jie yra siunčiami į pagalbos reikalingus kraštus susipažinti su esama padėtimi ir vietos žmonių nusiteikimu. Todėl skirtą pagalbą yra galima perteikti tokiu būdu, kad surinktos aukos būtų tinkamiausiai panaudotos, o šelpiamajam atneštų daugiausia praktiškos naudos.

Baigdamas savo kalbą, prezidentas linkėjo organizacijoms nepavargti, bet ir toliau šį humanitarinį darbą, remiantis gražiausiomis Amerikos tradicijomis, vartoti pirmyn ir platyn.

Čia prisimintina, kad aukos Balfui, kaip ir kitoms šalpos organizacijoms, yra nurašomos nuo valstybinių mokesčių.

ĮPRASMINIMAS

Iki šiol minėti organizacijų vardai, jų veiklos plotmės, surinktos ir

išleistos sumos jokių būdu nesudaro pilno šalpos darbo vaizdo. Tai tik vardai ir skaičiai. Bet už šių vardų slepiasi gyvi žmonės, o už skaitlinių susirūpinusios ir pasiauko-

jančios širdys. Veiklos apimtis, jos plotis ir intensyvumas parodo, kad yra daug ir giliai savo artimu besirūpinančių žmonių. Kai kurie, tiesa, ribojasi savo tautos vaikų parama. Tokių organizacijų yra tik apie 20. Visos kitos eina plačiau. Vienos pasirodusios padėti bet kokios nelaimės atveju, nežiurint kur tai įvyktų, kitos bendrai gyvenimo standarto pakėlimui.

Jos eina ten, kur pagalba reikalinga. Kur trūksta maisto, bando pakelti

KAŠUBIENĖ...

(Atkelta iš 1 psl.)

vės yra sukurtos jos asmeniškam naudojimui.

Kai buvo padarytas projekto brėžinys ir modelis, dailininkė suvokė, kad pati nesugebės atlikti visų suprojektuotų specifinių darbų ir todėl tal kon pasikvietė virš minėtų keturius savų sričių specialistus, kurių nuoširdus entuziazmas daug prisidėjo prie galutinio idėjos apipavidalinimo.

Skulptorius Vytutas Kašuba realizavo visus medžio konstrukcijos darbus. Be skulptoriaus sugebėjimų, bei geros valios, tokios apimtios projektą realizuoti būtų buvę neįmanoma. Visus statybos darbus, kurie užtruko 4 mėnesius, dailininkai Kašubai atliko patys vieni, tik retkarčiais draugams padedant.

Dėmesys jau buvo atkreiptas dar statybai vykstant. Allied Chemical Corporation, susidomėjusi idėjos naujumu, parūpino grindims kiliu ir apmokėjo jų instaliaciją. Architectural Forum (March 1971, p. 28) ir Architectural Re-

žemės ūkio produktingumą, kur trūksta butų -- mokina ekonomiškai iš turimų medžiagų statyti patogesnius namus, kur didelis kūdikių mirtinumas ar grėsia epidemijos pavojus -- teikia medicinos pagalbą ir pan.

Apskritai imant, arčiau susipažinus su artimo pagalbos misija vykdoma šiame krašte, lietuviai neturėtų jaustis per daug apkrauti ar daugiau šiam reikalui aukoją. Priešingai, mes galime pasimokyti iš kitų šio krašto gyventojų. Eilinis amerikietis neturi tokio didelio išpareigojimo ir gyvybinio reikalo, koki turime mes lietuviai. Jo kraštas yra laisvas, visi piliečiai aprūpinti. Apsimokėdamas valstybinius mokesčius ir paremdamas savo bažnyčios veiklą, jis galėtų jaustis savo pareigą pilnai atlikęs. O tačiau jis prisipažįsta esąs ne tik savo krašto vaikas, bet taip pat didžiosios žmonijos šeimos narys. Jis rūpinasi žmogum, nežiūrint kokios tautos anas bebūtų, kokiai rasei priklausytų ar kokiame žemyne gyventų.

Tuo tarpu mūsų vykdoma šalpa nėra niekam kitam naudojama kaip tik lietuviams. Ji koncentruojasi savo tauta, jos vaikais. Jiems padėti yra kiekvieno mūsų pareiga.

(kpg)

cord (April 1971, p.37) idėjo modelio nuotraukas ir aprašymus. Darbą baigus, New York Times (May 11, p. 34) idėjo 3 nuotraukas ir straipsnį; Home Furnishings Dayly (May 11, pp. 1,4,5) 7 nuotraukas ir straipsnį; The Herald (May 16, sec. 4) per tris puslapius 7 nuotraukas ir aprašymą. Rudenį aprašymai su spalvotomis nuotraukomis tilps keturiuose Amerikos žurnaluose, o po to ir Europoje.

Dailininkės sukurtos erdvinės buveinės yra traktuojamos kaip prototipas labai suprastinto gyvenimo būdo, itin tinkantis civilizacijos užguitam ir nuo gamtos atitrūkusiam šį dienų žmogui. Nors šiame projekte yra naudojamos modernios medžiagos, tačiau tuo ryšiu su technologiškais išradimais ir baigiasi. Visa idėja koncentruojasi apie pačias elementariausias gyvenimo būtinybes -- atsisąžvelgiant ne į priimtą patogumų sąvoką, bet į poįdžių ir kūno judesų igimtas savybes. Todėl šis projektas, kaip ir pačios medžiagos, yra eksperimentinis.

J. GRAUDA

Patobulinta sovietinė prekyba

Pagal penkmečio planą, krautuvėse negali "užsigulėti" prekės. Prekės turi judėti, patekti į tarybinio piliečio buitį ir ją praturtinti. Tai yra ekonominio penkmečio pagrindas. Planingame ūkyje užsigulinti krautuvėje arba sandėlyje prekė nuolatos apsunkina skaitlingas atsiskaitymo ištaigas savo nuolatiniu inventorizavimu ir nerentabiliškumu.

Lengva planingame ūkyje ir penkmečius operuoti, sakysim, Tupolevo lėktuvais, skraidančiais greičiau už garsą. Toks lėktuvas kainuoja dvidešimt milijonų dolerių. Per Paryžiaus parodą jų galima, sakysim, iškišti kokią tuziną užsienio pirkėjams. Tai jau biznis! Amerika skersai kelio nestovi, ji tokių Tupolevų viršgarsių negamina.

Bet kaip iškišti iš kolūkio krautuvės stiklus žibalinėms lempoms, kada kolūkyje jau įvedė elektrą iš pačių Elektrėnų? O pamėgink parduoti jau kandžių paragautas šiltas pirštines, kada kieme birželis ar liepa? Kaip parduoti plastmasės auskarus, kurių nenori moterys, nes dėl tokių auskarų ausys tinsta? Kaip, pagaliau, parduoti užsigulėjusius krautuvėje žurnalus, kurių neperka, o parduoti, pagal planą, ekonomiškai ir politiškai, būtina?

Tačiau "vsepotrebtorg" (plataus pareikalavimo prekyba) parduoda tas prekes, išeina iš paimavos ir tuo palaiko penkmečio sąskaitas kapeika kapeikon. Į pirkėjo buitį už kapeikas patenka ir žibalinų lempų stiklai, nors bute jau žiba elektra; ir šiltos pirštinės, kuriose pora pirštų jau kandžių nuėsta; ir auskarai, nors moterys bijo įverti jas ausin; ir seni žurnalai bei Pravdos egzemplioriai.

Išeina iš tos ekonominės paimavos tai:

-- Duokite man pusę kilogramo cukraus.

-- Tuč tuojau, piliete ir... priedu vieną stiklą žibalinei lempai.

-- Ar tu girtas, draugas pardavėjas, kam man reikalingas stiklas? Aš stiklo neprašiau. Mano butas elektrifikuotas

-- Jeigu, piliete, stiklo nepirksi, cukraus negausi. Ir... būk atsargi: negriauk penkmečio plano. Pilietė, suvokdama politinį dalyką, sutinka paimti stiklą žibalinei lempai.

Ateina vyras ir sako:

-- Duok man šimtą gramų arbatinės dešros.

-- Tuojau, pilieti, -- kerta paslaugus pardavėjas, -- ir vieną porą plastmasės auskarų.

-- Ką tu čia klieidi? -- sako vyras. -- Aš prieš porą mėnesių persiskyrčiau. Man iš tolo nereikia moteriškų cackų.

-- Auskarų, pilieti, nepirkęs ir dešros nevalgysi. Planas, pilieti, valstybinės reikšmės penkmečio planas!

Vyras, apmaudingai apsidairęs, sutinka paremti planą, ir, išėjęs pro krautuvės duris nusviedžia ant šaligatvio plastmasės auskarus.

Atbėga vaikas ir sako:

-- Tris cukrinius, marmeladinius, "Raudonas Kremlius".

-- Kiek turi suspaudęs saujoje? -- klausia pardavėjas.

-- Pusrublį, -- atsako žioplus vaikas.

-- Duok čia, gausi marmeladinius ir... pirštines. Gražios neprašyk, kaip tikrai pusrublis.

Nors liepos mėnuo kieme, vaikas užsimauna kandžių sugrauztas pirštines. Tiesiog juokai tokia me karštyje vaikščioti su pirštinėmis!

-- Kokią kandžių peryklą tu atnešei į namus, -- rėkia motina. -- Kad per sekundę išmestumei lauk. Mano vilnonę skarą sugraus!

Vaikas išsmunka laukan. Smagu nešioti kandžių sugrauztas pirštines. Nyktys išsikiša, ir patogu rodyti draugams spygą..

Taip išradingumas talkina prekybiniam penkmečio planui.

Kad surinkus kaip galima daugiau davinių apie tai kaip 90 kampo eliminacija ir iprastų baldų nebuvimas veikia žmogų, yra kviečiamos mokinių, studentų ir įvairių profesijų grupės, ir

jų surašyti išpūdžiai yra kolektuojami. Atatinkamų sričių mokslininkai šią surinktą medžiagą studijuos ir jų radiniai bei išvados bus atspausdinti tam tikslui leidžiamoj knygoj.

PETKUS

LAIDOJIMO ISTAIGA

MARQUETTE PARK CHICAGO
2533 W. 71 St. Tel GR 6-2345-6

CICERO ILLINOIS
1410 S. 50 Ave., Tel TO 3-2108-9

TRYŠ MODERNIOS KOPLYČIOS

Viešėdami Chicagoje aplankykite **PARAMA**
MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĘ

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. JANUSAITIS ir J. MAZEIKA

Čia rasite didžiausią pasirinkimą vietinių ir importuotų likerų ir kitokių gėrimų, gi delikatesų skyrius stebina savo įvairumu.

Kainos žemos — Pasirinkimas didelis.

APSILANKE — ĮSITIKINSITE.

KŪRYBA IR MOKSLAS

LIETUVIŠKASIS ROMANTIZMAS BOLŠEVIKINIO PROKRUSTO LOVOJE

STEPAS VYKINTAS

Graikų mitologijoje Prokrusto pravardė vadinosi pakelės plėšikas Damastas, arba Polimeonas, kuris guldėdavęs praeivius į lovą, ir jeigu jie būdavo perilgi, nu-piaudavęs piūklų jiems kojas ar galvą, jei per-trumpi -- ištiesdavęs juos plaktuko smūgiais. Dabar Prokrusto lova su prantama prievartinė būklė, jei kas norima prievarta ar jėga iš-prausti į tam tikrus rė-mus.

Paskaitęs bolševiki-nės "Lietuvių literatū-ros istorijos" II dalies skyrių apie lietuviškąjį romantizmą, išitikinau, kad to skyriaus autorius Bronius Pranskus yra tikras bolševikinis Prokrustas. Jis ne tik Joną Basanavičių, bet ir visą lietuviškąjį romantizmą paguldė į Prokrusto lo-vą.

Kuo žinomas Bronius Pranskus? Iki 1923 m. jis vadinosi Vaclovas Anskaitis, jo slapyvar-dis -- Žalionis, gimęs 1902 m. Juodupėnų km., Vilkaviškio apskr. Nuo gimnazijos dienų jis ko-munistinis veikėjas, 1923 m. pabėgęs į sovie-tinę Rusiją, ten, Maskvo-je, baigęs u-tą, profeso-riavo tautinių mažumų komunistiniame sektoriuje. Nuo 1927 m. komu-nistų partijos narys. Stalino kulto laikais bu-vo represuotas ir įkalė-jimą įkūstas. Taigi, kaip ir Prokrustas, nukentėjo nuo savo išrastų kankini-mo metodų. 1956 m. rea-bilituotas. Nuo 1957 m. Vilniaus u-to lietuvių li-teratūros katedros profe-sorius. Mirė 1964 m. Vilniuje.

Būdamas marksisti-nės ideologijos literatū-ros istorikas, Br. Prans-kus nagrinėja mūsų lite-ratūrą pagal siaurą marksistinį - leninistinį korpalių. Jau veikalo pra-tarmėje yra nustatyta

marksistinė - komunisti-nė linija. "Lietuvių kal-bos ir literatūros insti-tuto kolektyvas, kuriam priklauso ir Br. Prans-kus, rengdamas šį vei-kalą, marksistiniu požiū-riu peržiūrėjo daugelį kapitalizmo epochos lie-tuvių literatūros istori-ografijos klausimų bei problemų, kritiškai įver-tino buržuazinio - nacio-nalistinio pobūdžio kon-cepcijas, ypač paplitu-sias 1861-1917 m. laiko-tarpio lietuvių literatū-ros istoriografijoje". Gal šis sakinytis ir ne Pranskus, o K. Korsako, kuris šią literatūros istoriją redagavo, bet Pranskus yra to paties korsakinio marksistinio kelmo istorikas.

Pranskus romantizmą skirsto į dvi kryptis: i-pa-žangųjį romantizmą ir reakcinį romantizmą. Pirmasis reiškė plačių-jų visuomenės sluoksnių protestą prieš feodalinę ir kapitalistinę santvar-ką, prieš politinės re-akcijos viešpatavimą. Toks romantizmas esąs revoliucinis. Reakcinis romantizmas pasireiš-kęs revoliucinio liaudies judėjimo baime, iš soci-alinių bei politinių prieš-taravimų išėitės ieško-jęs viduramžių epochos, monarchijos ir religijos apologijoje.

Apie lietuviškąjį ro-mantizmą Br. Pranskus taip atsiliepią: "Roman-tinės krypties, pasireiš-kusios XIX a. pabaigos lietuvių literatūroje, ne-galima ištiesai priskirti nei pažangiajam, nei rė-akciniam romantizmui. Romantinės krypties ra-šytojai buvo susiję dau-giausia su lietuvių libe-ralinės buržuazijos ide-ologija".

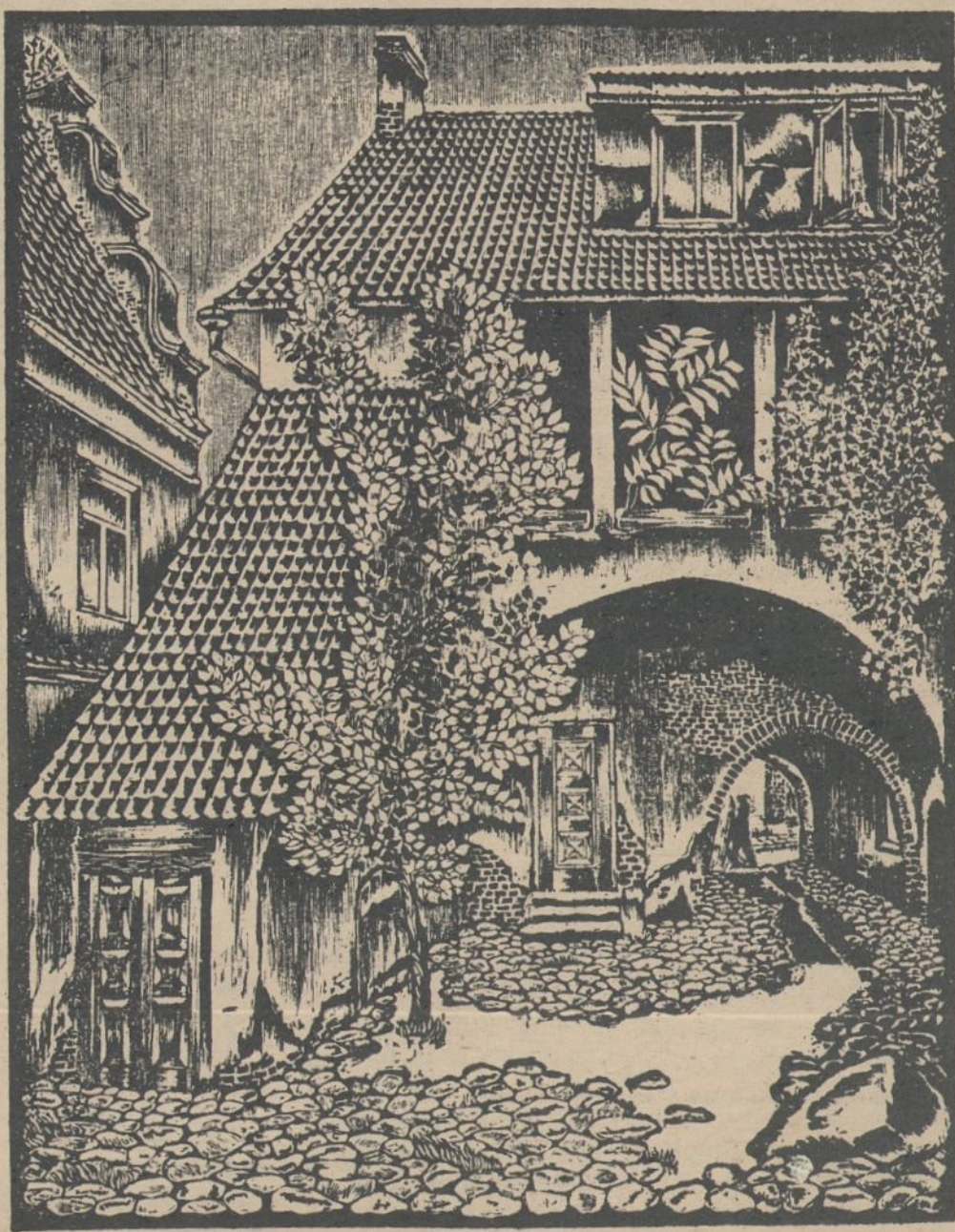
Kadangi liberalizmas ir buržuazija pagal Br. Pranskus marksistinę ideologiją yra liaudies priešai, tai ir lietuviška-sis romantizmas yra nei-

giamas reiškinytis. Tuoj Pranskus šios išvados ir prieina. Jis tvirtina: "Neigiamą, reakcinį po-būdį romantinės kryp-ties lietuvių rašytojų kū-ryboje turėjo tie elemen-tai, kurie buvo susiję su lietuvių buržuazijos na-cionalizmu, su jos taiks-tymusi prie viešpatau-jančio režimo, su klasių vienybės propagavimu. Atskiruose kūrinuose tai pasireiškė nesiprieši-nimo esamai santvar-kai, nuolankumo cariz-mui ir apskritai monar-chistinių idėjų skelbimu, senovės Lietuvos kuni-gaikščių šlovinimu".

Iš šio sakinio mes ma-tome, kas labiausiai Pranskui nepatinka: na-cionalizmas, vienybės skelbimas ir Lietuvos se-novės šlovinimas. Lie-tuviškasis romantiz-mas, mūsų nuomone, ne-būtų atlikęs savomisi-jos, jei jis būtų buvęs tarptautinis, o ne tauti-nis. Visų mūsų roman-tikų gimtosios kalbos, se-novės iškėlimas ir buvo mūsų tautinės sąmonės atgaivinimo vaisius. Jei nebūtų buvę Basanavi-čiaus, "Aušros", Mairo-nio, tai nebūtų buvę nei Kudirkos, "Varpo", "Vil-ties" ir nepriklausomos Lietuvos. Lietuviškasis romantizmas padėjo pa-grindus mūsų tautiniam ir valstybiniam atgimi-mui.

Negalima iš lietuvių romantikų reikalauti, kad jie anais laikais gal-votų taip, kaip marksis-tinė kritika reikalauja. Prieš carizmą kovoję ginklu 1831 ir 1863 m. lietuviai sukilėliai. Kuo tie sukilimai pasibaigė? Todėl Basanavičius, Mai-ronis, Vaižgantas pasi-rinko kitus kovos meto-dus. Jie savo raštais griovė carizmo pagrindus.

J. Zauerveinui, T. Žič-kui ir J. Miglovarai Prancus prikiša šovi-

ALGIS PAKELIŪNAS

Kauno senamiesčio gatvelė (medžio raizginys).

nizmą. Jei Zauerveinas būtų buvęs šovinizistas, jis būtų nerašęs lietuviškai, o būtų rašęs vokiškai, nes jis buvo Hano-verio vokiečių. Tačiau, būdamas vokiečių, jis taip pamilo lietuvių tau-tą, kad išmoko puikiai lietuviškai ir parašė be kitų eilėraščių "Lietu-vinkai mes esam gimę" kurį Pranskus visai nu-tyli. Be abejo, Br. Prans-kus būtų nepamiršęs Zau-erveino, jei jis būtų pa-rašęs "Maskoliais mes esame gimę..."

Gana keistai skamba ir šis Pranskus tvirti-nimas: "Apskritai, ro-mantinės krypties rašy-tojų kūryba aukštesnio meninio lygio nepasie-kė". Kalbant apie meni-nį lygį, reikia prisimin-ti, kad romantikai buvo

vieni iš pirmųjų, kurie puoselėjo mūsų poeziją. Todėl iš jų negalima rei-kalauti, kad jie visi būtų rašę kaip Maironis. Ir Prancus pripažįsta, kad Višteliai pavyko su-rasti ryškų, artimą liau-dies dainoms formą, pa-siekti gilaus lyriškumo. Jo "Op, op, Kas ten? Ne-munėli..." yra tikras po-etinis šedevriukas, ku-ris rodo aukštą meninį lygį.

Būdamas romantizmo priešininkas, Br. Prans-kus mūsų romantikus la-bai nuskriaudė. Jis Ba-sanavičiui tepaskyrė vos pusantro puslapio, kai tuo tarpu Vincas Kudir-ka J. Lebonokos yra nag-rinėjamas 35 puslapiuo-se. Jei Vincas Kudirka būtų gyvas ir skaitytų Pranskus lietuviškojo romantizmo ir Basana-vičiaus vertinimus, tai jis sušuktų: "Nesu ver-tas Basanavičiaus, bepa-grindo jį pažeminote".

Ir visi kiti mūsų ro-mantikai Br. Pranskus yra taip guldami į Prokrusto lovą, kaip bolševikiniam literatūros istorikui patinka. Tai yra siauro literatūrinio ir po-litinio fanatiko pažiūra. Jis nesugeba išsinierti iš savo siaurų politinių rė-mų, nieko kita nemato, kaip tik marksizmą ir kritinį realizmą. Kai ku-riuos mūsų romantikus, kurie jam arčiau šir-dies, jis nukelia į realiz-mo srovę pvz. Ks. Saka-lauską - Vanagėlį.

Nebūdamas romantiz-mo gynėjas argarbinto-jas, noriu pabrėžti, kad objektyvus literatūros is-torikas ar kritikas kiek-vienoje srovėje ieško tai, kas yra būdinga ne tik tai srovei, bet ir tam laikotarpiui, kuriame srovė reiškiasi. Deja, Br. Pranskus į lietuviš-kąjį romantizmą pažiū-

rėjo ne objektyvus isto-riko, bet bolševikinio Prokrusto akimis: jis pa-guldė romantikus į Prokrusto lovą, Basanavi-čiui nukirto galvą, Vana-gėliui -- kojas, paliko iš liet. romantizmo tik griaučius.

Baigdamas drįstu už-akcentuoti, kad lietuviš-kasis romantizmas buvo nemažiau platus ir gilus, svarbus ir vertingas, kaip ir lietuviškasis re-alizmas, tik, žinoma, ne kritinis, tiksliau pasa-kius, partiškai komunis-tinis realizmas. Reikia tikėtis, kad amžių sąvar-toje visos šiukšlės nuo lietuvių literatūros kelio nusivalys. Tada ir Prokrusto lovą pasiūsimė į Maskvos muziejų.

Jurgis Gliauda

GATVĖS MŪŠIS

(4)

Tiesiai į partizanus, kaip atsakymas į jų ataką, iš už gatvės kampo, už degančio namo, išsiveržė būrys raudonarmiečių ir bėgo, atkirsdamas parti-zanams pasitraukimą. Viskas panašėjo į mokslei-vių žaidimą mokyklos kieme. Tuoj trenkė du gran-atų sproginiai, jau nebe po šarvuočiu, bet tarp žmonių. Skardžiai barstydamas aidesius, pradėjo kalti paslėptas partizanų kulkosvydis. Keista juslė partizanai juto savo kulkosvydį.

Visi griuvo žemėn -- kareiviai ir partizanai -- stengdamiesi išsipausti į ją, skubėdami dar prieš mirties akimirką slėptis toje žemėje, tose aitriose kelio dulkėse, lyg nežinotų, kad jie pailsės toje žemėje po mūšio, netrukdomi, be pastangų į ją iš-sprausti.

Kitoje pusėje tvoros, už kurios griuvo slėpdamas Leonas, ištyško vaitojantis riksmas. Baisus riksmas žmogaus, kuris dar turi sąmonę, bet jau išprotėjęs dėl sopulio. Kulkosvydis nutilo lyg leisdamas visiems pasiklausti kaip staigia žmo-gus sopulingos mirties agonijoje.

Gulėdamas kitoje tvoros pusėje, kur vaitoja mirštantys, Leonas jo agonijos skausmus lyg pajuto savyje. Jis negalėjo gulėti. Jis pakėlė galvą.

-- Kur, stoki! -- sugriebė jį už kojos, išsprau-

dęs prie mūro kaimynas.

-- Rėkia. Girdi, kaip rėkia! -- lyg apakintas kenčiančiojo šauksmo pasakė Leonas.

-- Gulėk! -- griežtai ištare partizanai. -- Da-bar jie čia aplink.

Tiesiog iš už tvoros, priešais Leoną, vėl iš-plaukė vaitojimas, stenosys, riksmas, riksmo mė-slungis.

-- Juk šaukiasi; juk rėkia; juk žmogus rėkia, -- ištare Leonas. Jis ištare žodį "žmogus" su tokiu pa-brėžimu ir su tokiu išdidumu, kaip buvo ištareęs tą žodį "žmogus" po kėsinimosi nudurti Vaitkūną.

-- Jis žmogus ir aš žmogus, -- pasakė jis at-kakliai. Tik vienas jo kaimynas girdėjo jį.

-- Gulėk! -- riktėlėjo jis Leonui.

O buvo tylu. Lyg visi čia -- priešai ir partiza-nai -- susirinko klausyti pamišėliškos kančios šauksmo.

Leonas pašoko ir, kiek pasilenkdamas iš mūšio papratimo, išbėgo į atvirą vietą ir, pakėlęs rankas aukštyn, pradėjo bėgti į kenčiantį. Jis juto savy di-džią auką: jis vykdė savo idėjos išpažinimą.

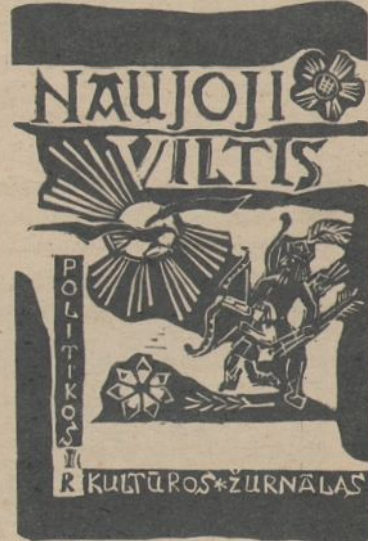
"Žmogus -- reiškia brolis", pagalvojo jis.

Jis bėgo į raudonarmietį, kuris, kaip milži-niškas, kruvinas ir dulkinas sliekas, gulėjo susi-rietęs šaligatvyje, patvory.

Už sužeisto slėpėsi kitas kareivis. Leonas pa-matė besislapstančiojo veidą, sušvitusį melsvu bal-tumu.

-- Nešauk, žmogau! -- norėjo jam sušukti Leo-nas, bet nesusuko.

Besislapstantis už mirštančiojo šovė į pribė-gantį Leoną atkištinai.

• **NAUJOJI VILTIS** Nr. 2 jau išėjo iš spaudos. Kai-na \$2.00. Norintieji įsigyti kreipiasi į Naujosios Vilties administraciją: 7150 So. Spaulding Ave., Chicago, Ill. 60629. Telef. (212) 778-7707.

• **Emilija Čekienė, KAD JI BŪTŲ GYVA.** Išleido Vilties leidykla. Aplankas ir vinjetės puslapiuose -- Pauliaus Jurkaus. Leidinys iliustruotas ir nuotrauko-mis. 420 psl. Kaina -- 5 dol. Gaunama Dirvoje ir pas platintojus.

DR. J. ŠLIŪPAS – TEISTAS AUTORIS

Su visu lietuvių tautiniu atbudimu neatmezgiamai susijęs dr. J. Šliūpo vardas įėjo į Lietuvos istoriją dar vienu savaimingu įvykiu -- teismu už parašytą lietuvišką knygutę. Istorija tiesiog pasityčiojo iš mūsų to tautos veterano, kai jis teistas už lietuvišką knygą, dėl kurios taip atkakliai ir drąsiai kovojo ilgus metus, kada ji buvo drausta. Ir teistas nepriklausomoje Lietuvoje, ir jo teismas buvo, berods, vienintelis tos rūšies.

Ta 1930–31 m. vesta byla, rėdos, susilaikyta, garsinti ir šiuo laiku ji buvo lyg nuslinkusi už maršį. Jos atminimą atgaivino paskutiniu metu kun. V. Valatka su savo neseniai pasirodžiusiu veikalu "Už laisvą lietuvių". Jis davė bylos aprašą pagal savo antikatalikišką tendenciją. Aprašą tuojau pasigavo Naujienos, vėliau Nepriklausoma Lietuva su E. Šulaičio tos knygos recenzija ir pagaliau Dirvoje (1971.IV.7) pasirodė J. Domeikos straipsnis "Dr. J. Šliūpo teismas". Paskutinis straipsnis tikrai dokumentinis, nes jos rašėjas buvo Šiaulių Apygardos teismo, kur ta byla sprendta, sekretorius. Suminėti rašiniai yra, gali sakyti, apologetinio pobūdžio, t.y. skirti teismui smerkti ir Šliūpui teisinti ar atvirkščiai. Tiesa, Domeika yra itin atsargus ir vengia pasisakyti už vieną ar kitą šali. Jis stengiasi išlaikyti pusiausvyrą, kas istorijoje yra girtina.

Suminėti auoriai pateikė skaitytojams vien bylos eigą ir sprendimą, neįsideddami jos kilmės. Ji nėra liesta iš esmės. Šiandien, kada jau praslinko 40 metų nuo tos bylos, galima laikyti ją istorine ir pažvelgti istoriškai, t.y. jos kilmės atžvilgiu.

Domeikos minima Šliūpo knygutė "Tikri ir netikri šventieji" buvo ne naujai parašyta, bet ant rasis leidimas 1907 m. parašytos ir Amerikoje išleistos knygutės. Joje sudėtos trumputės biografijėlės 6 istorinių asmenybių. Jos aprašytos pagal liberališką bei laisvamanišką istorijos sampratą. Joje tik dvi šventųjų biografijos: šv. Ermengildo ir šv. Stanislovo. Kiti 4, Hypatija, My-

J. JAKŠTAS

colas Servetas, Džior-dano Bruno ir Kazimieras Lyščynskis, buvo asmenys vadinti "mokslo kankiniai". Be šių biografijų įterptas dar vaizdelis apie tokius viduramžiais atsiradusius iškrypėlius atgailautojus, flia geliantais (saviplakomįs) vadintus. Biografijos ir šis paskutinis rašinyš neturinio tikėjimą ižeidžiančio. Gal tik vieno Stanislovo biografija, tur būti, pagal koki liberališką lenkų istoriką atvaizduota ne taip, kaip bažnytininkai pagal legendas ją vaizdavo. Tiesa, visi rašiniai su antikatalikiška tendencija, kočia vyravo autoriaus sekamoje istorijografijoje.

Kas buvo knygutėje naujo ir kas galėjo ižeisti teismui skundusį bažnyčios atstovą -- tai autoriaus pridurta prakalba. Prakalba sukosi apie tuomet (1929) mūsų visuomenę smarkokai pajudinusią prel. K. Olšausko bylą. Šliūpas pirmiausia citavo prof. Iz. Tamošaičio straipsnį L. Aidede, kur pritarta bažnytinės vyriausybės pareikštai nuomonei, kad prelato nusikaltimas nemeta dėmės kunigų luomui. Šliūpas, priešingai, apkaltino bažnyčią, kunigus ir, apamai, paleido savo įprastą leksikoną bažnyčios ir kunigų adresu. Jis kartojo jau daug kartų Amerikoje bertus posakius raštuose ir kalbose. Tarp jų net įterpė toki pikantišką klausimą: "Kodėl 'daug kentėjęs' pralotas Olšauskas galiausiai negali būti davatų garbinamas kaip kunigų gospadių globėjas ir šventasis?". Prakalba baigiamajam įprastu šūkiu: Gana papiktinimui! Reikia šviesos, dorovės, mokslo!"

Jei prokuratūra rado reikalą kelti bylą, tai teigė daryti viendėlį prakalbą, o ne dėl knygutės turinio. Ar ji iš tikrųjų apsiribojo tik prakalba, paaikšėtų iš kaltinamojo akto, jei jis būtų pasiekiamas. Iš p. Domeikos liudijimo, kad bažnyčios atstovas prašė "nubausti dr. J. Šliūpą už tai, kad jis toje knygutėje išniekino ir ižeidė bažnyčios

dogmas bei apeigas", iš-eitų, jog skystasi dėl knygutės turinio. Klausimas, ar prokuratūra pakluso skundiko. Pasak Domeiką, Šliūpui leista prašyti teismą pašaukti jo norimus liudininkus bei ekspertus. Šliūpas nepasinaudojęs tuo leidimu. Iš-eitų, kad teismas pats pakvietė ekspertus profs. Totoraitį ir Česnį. Bet Šliūpas savo biografinėje apybraižoje sako: "Man gi eksperto kviestis tūly formalumų dėlei neleista" (Žiūr. J. Girdvainis (red), Aušrininkas J. Šliūpas, 1937, 89 p.). Iš kitur sužinoję, jog Šliūpas ekspertu norėjo pasirinkti prof. Voldemarą. Jei Daktaras šiuo atveju teisus, tai galima spėti, jog Voldemaras neįsileistas ekspertu todėl, kad buvo valdžios nemalonėje. Jei taip, tai būtų įrodymas, kad mūsų teismas priklausė nuo vykdamosios valdžios, atseit, nebuvo visalaisvas, tąja padėtimi būtų aiškintina ir jo ekspertų šališkas pasirinkimas. Juk jie abu buvo aukšti bažnyčios hierarchai. Vienas jų prof. J. Totoraitis, net Kauno kapitulos narys. Abu priklausė katalikų bažnyčios bendruomenės vadovybei, kurios atstovas skundė Daktarą ir davė bylai eigą. Atrodo, Valsybės Gynėjas jau iš anksto paženklinė bylos išdėvą ekspertų pasirinkimu. Dr. Šliūpas apygardos teismo pripažintas kaltas ir sprendimas patvirtintas Vyriausio Tribunolo, ikuirūnuteistasis apeliavo. Apie bylos išdėvą Šliūpas jau karo metu (apie 1942) rašytoje biografijoje kalbėjo: "Teismas mane nuteisė vienam mėnesiui lygtinio kalėjimo, jeigu vienu metų eigoje aš tolygiai nenusikalsių. Ir ne nusikaltau".

Lietuvos istorinio asmens byla ir buvo istorinė, nors savo laiku ir neįgarsinta. Jei ji galėtų būti plačiai ir giliai tiriama, ji mestų kiek šviesos į mūsų tuo metu vyravusių politinę ideologiją. Bet tam reikėtų, kaip p. Domeika tikrai pastebėjo, peržiūrėti visą bylą. O tai būtų vertingas ir esmingas istorinis darbas.

IŠ PRAETIES ŠEŠELIŲ. 1933 metais profesorių Mykolo, Vaclovo ir Viktoro Biržiškų gimtinėje Viekšniuose, Mažeikių apskr., vyko pasiruošimas Velykoms ir buvo marginami mangučiai.... Nuotraukoje Biržiškų namo virtuvėje prie stalo iš kairės: -- kariūnas-aspirantas Jonas Jasinskas, a.a. Bronė Biržiškienė, prof. Mykolo Biržiškos žmona, stovi V. Skirmuntas, sėdi Aleksas Lukšas, Ona Mašiotaitė, vėliau Jakutienė, Marija Brižiškaitė-Žymantienė ir Anulė Biržiškaitė-Barauskienė.

"LAUKINIAMS NEREIKIA KNYGŲ!"

Panašų posakį mes dažnai girdime. Tačiau labai nustebau sužinojęs, kad Lituanistikos Instituto trečiojo suvažiavimo metu Chicagoje buvo svarstyta, siūlyta ar net nutarta sulikviduoti to instituto lituanistinę biblioteką.

Trumpa tos bibliotekos istorija yra tokia. Man vadovaujant šiam institutui, jo prezidiumas nutarė įsteigti lituanistinę biblioteką ir spaudinių archyvą. Tuoju buvo pradėta rinkti knygas ir per porą metų susidarė gera pradžia, 540 knygų, daug žurnalų ir kitų spaudinių. Buvo užvesta bibliotekos turto knyga, kortelinis katalogas, knygos suštampuotos ir sunumeruotos, tvarkingai laikomos lentynose. Knygų ir spaudinių tarpe buvo tikrų retenybų, kurių jokioje viešojoje bibliotekoje, kiek man yra žinoma, šiame krašte nerastume. Apie 80% tų knygų esu aš pats atidavęs iš savo asmeniško rinkinio, manydamas, kad bus saugiau ir naudingiau, jei jos atsidurs visuomeninėje institucijoje, negu bus laikomos privataus namo patalpose.

Kai instituto vadovybė perėmė naujas prezidiumas, tai 1970 m. sausio mėn. tas knygas supakavo į kartonines dėzes ir išsivežė jas sukrovė į automobilio garažą, kaip girdėti, nelabai sausą vietą. Ir ten tos knygos iki šiol tebesančios. Ar jos nuo drėgmės, pelėsio ir pelių nėra nukentėjusios, šito jau nežinau. Taigi, matome, kad lietuviškai knygai sunku rasti vietos, nors visokie lietuviški namai, salės, klubai ir privačios puošnios rezidencijos vis daugėja. Mūsų vienuoliai Brooklyne ir Chicagoje renka pinigus ir stato ar praplečia savo pastatus ir vis skelbiąsi, kad tie pastatai tarnaus mūsų lietuvių kultūriniam reikalams. Mes jiems duodame aukų (ir aš pats daviau šimtą), bet kas žino, ar tose patalpose atsiras vietos lietuviškai bibliotekai ir archyviui?

Neseniai spaudoje skaitėme, kad Kent State University (Kent, Ohio) savo bibliotekoje steigia "Lithuanian Collection", kuri bus patal-

pinta Baltic-East European Room III2 ir jo vedėju yra John Cadzow. Jis prašė per mūsų spaudą siųsti jam lietuviškas knygas ir periodiką. Jeigu to Lituanistikos Instituto dabartinė vadovybė nieko geresnio neįstengia ar nenori sugalvoti, tai tegul bent pasinaudoja šiuo prašymu ir pasiūlo savo rinkinius Kent

universiteto bibliotekai. Tai labai skaudu (ir gėda!), bet vis geriau, negu leisti lituanistiniams rinkiniams sunykti drėgname garaže. Gal per sekančias studentų riaušes savotiškai pagarsėjusiame Kent u-te visa jo biblioteka bus sudeginta -- viskas yra galima šiais laikais.

Dr. J. Balys

GERIAUSIAI PAILSĖSIT PER SAVO ATOSTOGAS
CAPE COD - OSTERVILLE
KURORTE PRIE ATVIRO ATLANTO JŪROS
PLIAŽO — GRAŽIOJE LIETUVIŠKOJE
JANSONŲ VASARVIETĖS VILOJE

'AUDRONĖ'

87 East Bay Rd., Osterville Cape Cod, Mass. 02655
Tel. (Area 617) 428-8425

- Vila Audronė yra apsupta didelio pušų, beržų ir kt. dekoratyvinių medžių parku. Daug vietos poilsiui ir žaidimams.
- Erdvūs kambariai, rami ir jauki aplinkuma.
- Visai arti šiltos srovės, privatus atviros jūros pliažas (7 min. pėsčiom).
- Geras lietuviškas maistas.

Atidaroma vasarajimui nuo BIRŽELIO 26 D. iki RUGSĖJO MĖN. 18 D. ir jau DABAR priimami užsakymai.

Kreiptis: DR. ED. JANSONAS, 15 ROSEDALE ST., BOSTON, MASS. 02124. TEL. 288-5999, o po BIRŽELIO 20 D. tiesiai į vilą AUDRONĖ — CAPE COD, MASS., MARIJA JANSONAS.

Visi maloniai kviečiami atvykti į šią gražiausią ir didžiausią Cape Cod žalumnuos paskendusią lietuvišką pajūrio vilą.

Kviečiame praleisti savo atostogas Pietinės New Jersey Atlanto pakraščio gražiam kurorte

OCEAN CITY

mūsų vasarnamyje. Kambariai su šiltu ir šaltu tekančiu vandeniu kainuoja tarpe \$45.00 ir \$55.00 savaitei dviem asmenim.

Atdari nuo Memorial dienos iki pirmo spalio.

EUGENIJA ir JONAS JASINSKAI
Hotel Croft Hall, 601 Atlantic Ave., Ocean City,
New Jersey 08226

Telefonai: 399-9871, Privatus 399-1221
Area Code 609

Jaunieji Philadelphia Lietuvos sporto klubo sportininkai M. Klausas, R. Melnykas, A. Maciūnas, V. Volertas, V. Bendžius su sporto vadovu A. Krušinsku. Rimo A. Dilbos nuotrauka

CLEVELANDE IR APYLINKĖSE

DISKUSIJOS LIETUVY- BES IŠLAIKYMO KLAUSIMU

Š. m. birželio mėn. 16 d. Clevelando Lietuvių Gydytojų Draugijos Moterų Sekcija buvo susirinkusi gražioje dr. Čepulio sodyboje. Šalia pačių ponų pagaminčių vaišių ir pirmininkės p. Balčiūnienės pranešimų, trys jaunosios generacijos nariai, B. Balčiūnaitė, O. Kliorytė ir A. Čiuberkis, pravedė diskusijas apie jaunimo problemas lietuviybės išlaikyme. Buvo malonu ne tik matyti jaunus dalyvius savo tarpe bei girdėti juos gražiai lietuviškai kalbant, bet ir sužinoti jų nuomonę mums visiems taip opiu klausimu.

Visi trys pranešėjai pabrėžė, kad lietuviybės išlaikymą grįsti vien lietuviška dvasia neužtenka, nors tai ir labai gražiai skamba, ypač prakalbosc. Tai, jų nuomone, per daug abstraktus pasakymas. Jie mano, kad svarbiausi faktoriai lietuviybės išlaikyme yra sekanti: tėvų ir vaikų kalbėjimas lietuviškai namie ir visur, kur yra daugiau lietuvių; lankymas lietuviškų šeštadieninių mokyklų; skaitymas lietuviškų laikraščių ir knygų; palaikymas draugystės lietuvių jaunimo tarpe; dalyvavimas lietuviškose organizacijose ir pramogose; aiškus ir savistovus nusistatymas būti lietuviu bei kūrimas lietuviškos šeimos.

Už atviras ir nuoširdžias diskusijas visi trys kalbėtojai buvo apdovanoti šiemet Australijoje naujai pasirodžiusia knyga. Reikia pastebėti, kad lietuviybės išlaikymo klausimais nekilo jokių tarpgeneracinių nuomonės skirtumų.

MALONIAI KVIEČIAME VISĄ CLEVELANDO SKAUTIJĄ IR APYLINKIŲ LIETUVIUS Į

SKAUTORAMĄ

Sekmadienį, birželio 27 d., Strawberry Lane (Metropolitan parke)
(Ivažiavimas iš 91 kelio)

Pradžia: 2 val. popiet.

Programoje: skautiškos varžybos ir žaidimai.

Laužą "Dainuojanti janystė" praveda Jūratė Petraitytė.

Dalyvaukite visi skautiškoje dienoje, kur jūsų lauks smagi nuotaika ir linksmi užsiėmimai.

Vyr. Skaučių Žemynos Būrelis
ir
Skautų Vyčių Mindaugo Draugovė

Susirinkimo metu buvo perduotas Clevelando Lietuvių Studentų Valdybos prašymas paremti jų ruošiamą gegužinę sutinkant Bostono lietuvių studentus šiuo metu keliaujančius apie Ameriką. Ponių Sekcija mielai sutiko ją finansuoti, o p. Miliauskienė leido pasinaudoti savo sodyba. Gegužinę pažadėjo globoti p. p. Miliauskienė ir Butkienė.

Sekantis susirinkimas numatytas Toledo lietuvių gydytojų kolonijoje, dr. Solio namuose.

JAUNIMO GEGUŽINĖ

Šį trečiadienį, birželio 23 d., 5 v. vak. Lietuvių Studentų Sąjunga rengia jaunimo gegužinę su vaišėmis dr. A. ir ponios Miliauskų sodyboje East Lake, Ohio, 33641 Vine St. (tel. 951-6843). Gegužinę globoja Liet. Gydytojų D-jos ponų sekcija.

Šios gegužinės tikslas susipažinti su Bostono lietuvių studentais, kurie ekskursuoja po Ameriką ir tą dieną bus Clevelande.

Dėl papildomų informacijų kreiptis į Rūtą Butkutę, tel. 932-9944.

• Gintaras Degesys baigė St. Ignatius aukštesniąją mokyklą ir rudenį pradės studijuoti paruošiamą-

jį medicinos kursą Kenyon kolegijoje. Paskutinius keturius metus gimnazijoje Gintaras buvo garbės sąrašuose ir mokslą baigė aukščiausiais pažymiais.

• Dr. Nelė ir Gerardas Juškėnai grįžo iš atostogų Ramiojo Vandenyno salose. Pirmąją savaitę jiedu praleido Havajuose — Honolulu mieste. Ten dr. N. Juškėnienė klausė Biennial Western Conference on Anesthesiology seminaro paskaitas. Antrąją savaitę Juškėnai praleido viešėdami prancūzų Polinezijos salose — Tahiti, Morea ir Bora Bora.

• Dr. D. Degesys ir ponia išvyko atostogų, kurias praleis JAV šiaurės vakaruose.

• Gerardas Juškėnas Cleveland Photographic Society 1970-71 m. sezono gamtos skaidrių varžybose B klasėje buvo atžymėtas aukso medaliu. Kartu jis toje pačioje klasėje laimėjo kitą medalį už daugiausia surinktų taškų tame sezone — proficiencij award. C.P.S. foto mėgėjų draugija veikia be petraukos nuo 1887 metų.

AUKA DARŽELIO REIKALAMS

Lietuvių Moterų Klubas, įsteigtas prieš 40 metų, paskyrė 25 dol. Lietuvių Kultūrinio Darželio globai, žinant kiek miesto valdyba apleido miesto parkus ir tautinius darželius.

Šią auką skirdamos, moterys laišku Lietuvių Kultūrinio Darželio valdybai pareiškia pagėdavimą paraginti ir kitas organizacijas tai padaryti, sudarymui reikiamo fondo mūsų kultūrinio darželio priežiūrai. Taigi, kitos visos vietos lietuvių organizacijos pasekit tą gražų lietuvių pavyzdį.

Savo tolesnei veiklai, pastarame susirinkime Lietuvių Moterų Klubas išrinko ir naują valdybą. Valdybos įvesdinimą atliko birželio 16 d. pokyliu Teddi restorane, Richmond Hall.

Nauja valdyba: Albina Walsh — pirmininkė; Ona Luiza ir Ona Pongonis — vicepirmininkės; Eleonora Webber — sekretorė; Ida Jakubs — išdininkė. Revi-

Nora ir Eglė Janavičiūtės sėkmingai baigusios aukštais pažymiais Copley (prie Akrono) High School, Jos lankė Vysk. Valančiaus lituanistinę mokyklą Clevelande, priklauso skaučių Neringo tautui ir lietuvių studentų sąjungai. Studijas toliau tęs universitete.

zijos komisija — Suzan De Righter ir Helen Jakubs.

Iš pavardžių matosi kad kitų narių vyrai yra kita-taučiai arba savo pavardes "suamerikoninę". Iš anks-tyvųjų ateivių narių yra dar viena-kita, dauguma jau jų dukterys. Klubas turėjo įvairių progų lietuvių var-dui mieste pakelti: parodo-se, švenčių programose, de-legacijose, ir Lietuvių Kul-tūrinio Darželio paramai.

K. S. Karpus, Liet. K. Darželio pirmininkas

VIEŠNIA IŠ FLORIDOS

Buvus veikli clevelandietė Domicelė Štaupienė, atvykus pas savo dukteris, dalyvavo kaip viešnia Lietuvių Moterų Klubu valdybos įvesdinimo pietuose. Jos dvi dukterys, čia gimusios, abi mokytojos, Birutė Daurer ir Albina Walsh, darbuojasi tame klube eilę metų.

Štaupai, prieš 20 metų išsikėlė į Gulfportą. Ten Kazio Štaupo įsteigtas choras tebegyvuoja ir po jo mirties.

Kadangi D. Štaupienės dukterė Albina su savo duktele kanuklininke Daleen išvyko su Čiurlionio Ansambliu į Pietų Ameriką, p. Štaupienė atvykus išleis-tuvėms, padovanojo Ansamblio išvykai 100 dol.

ISVYKA Į DAYTONĄ

Dirvoje tilpo platus aprašymas Daytono Trijų Kryžių Šventovės ir naujai perstatytos lietuviškais motyvais lietuvių švento Kryžiaus parapijos bažnyčios.

Aplankymui tos Trijų Kryžių Šventovės Daytone dabar rengiamas pilgrimažas sekmadienį, birželio 27 dieną. Tai bus kaip ir tradiciniai Lietuvoje atleidai, kur suvažiuodavo daugybės iš didelių atstumų.

Iš Clevelando, tai ypatin-tai šventei, rengiasi važiuoti automobiliais ir ekskursi-ja Lietuvos Vyčių kuopos vardu dideliu specialiu Greyhound autobusu.

Dalyvauš ir svečių dvasi-šiški. Bus pravešta iškil-mingos apeigos ir vaišės. Klebonu toje parapijoje yra kun. dr. Titas Narbutas.

Bažnyčios antrašas: Holy Cross Parish, 1922 Leo St.,

šiaurinėje Daytono dalyje, Dayton, Ohio 45404. Arti bažnyčios yra patogių motelių tiems, kurie norėtų nakvoti.

DETROITO LIETUVIŲ ŽINIOS

AUKSINĖ SUKAKTIS

Švento Antano Lietuvių parapija aukšinį 50 metų sukaktį pradėjo minėti šeštadienį iš vakaro. Prof. kun. Stasys Yla atlaikė už mirusius parapijiečius šv. Mišias ir pasakė 2 pamokslus.

Sekmadienį, birželio 13 d., 10:30 šv. Mišias laikė: vysk. Vincentas Brizgys, prof. kun. Stasys Yla, šv. Jurgio parapijos klebonas Clevelande kun. Balys Ivanauskas, Dievo Apvaizdos parapijos klebonas kun. Mykolas Kondratas, buvęs tos parapijos klebonas kun. Vladas Stanevičius ir dabartinis klebonas kun. Kazimieras Simaitis. Pamokslą pasakė vyskupas Vincentas Brizgys ir jame daug duomenų davė iš lietuvių parapijų gyvenimo. Jo pasakymu, lietuvių parapijos Amerikoje išaugino ir išmokino 200 kunigų. Ir šiose mišiose dalyvauja net 3 lietuviškų parapijų išauginti kunigai: Balys Ivanauskas, Vladas Stanevičius ir Mykolas Kondratas.

Mišiose dalyvavo 9 organizacijų vėliavos ir visi žmonės Pranui Zarankai vadovaujant gražiai giedojo.

Jubiliejiniai pietūs-banke-tas įvyko Lietuvių Namuose. Juose dalyvavo 310 žmonių. Parapijos Tarybos pirmininkui Algiiui Barauskiui tarus žodį ir visiems sugiedojus Amerikos Himną, jubiliejinį pietų programai praveisti buvo pakviestas žurn. Vladas Selenis. Invokaciją sukalbėjo prof. kun. Stasys Yla.

Parapijos 50 metų sukakties proga sveikino ir žodį tarė: vysk. Vincentas Brizgys, vikariato atstovas Tėv. John Morel, buvęs šios parapijos klebonas kun. Vladas Stanevičius, šv. Jurgio parapijos klebonas iš Clevelando kun. Balys Ivanauskas, pažymėjęs, kad jis yra kilęs iš šios parapijos ir mažas būdamas kun. Ignui Boreišiui mišias laikant "klapčiuku" būdavo. Ir kaip jis, kad sakė kun.

JAUNIMO DĖMESIUI

Kas norėtų platinti Au-kuro ansamblio plokšteles Dainų šventėje Chicagoje už gerą komisą skambinkit p. Alšėnienę (216) 526-6831. (47-48)

IŠNUOMOJAMAS KAM-BARYS, Naujos parapijos rajone, vyrui be maisto, bet galima ir su maistu. Telef.: 486-1336. (47-48)

• Globe Parcel ir Service, Inc. Clevelando skrius, dėl atostogų, bus uždarytas nuo liepos mėn. 5 d. iki liepos 27 d.

787 East 195 St.
Cleveland, Ohio 44119

Visais gyvybės, sveikatės bei pensijų draudimo, o taip pat ir akcijų-investavimo (mutual funds) reikalais kreipkitės į V. Giedraitį, tel. 944-6835.

Ignas Boreišis, jei kas ne taip būdavo kaip kunigas norėdavo, dažnai jį ir už ausų patampydavo. Jo motina ir sesuo dar ir dabar gyvena Detroito. Motina turi 85 metus ir dalyvavo šiuose pietuose.

Šv. parapijos vardu sveikino kun. Viktoras Kriščiūnevičius, šv. Kazimiero parapijos Windsore vardu klebonas kun. Dominikas Lingvinas, LB Detroito apylinkės vardu advokatas Arūnas Udrys, Detroito Lietuvių Organizacijų Centro vardu advokatas Rimas Sukauskas, Vyčių vardu Robertas Boris, skautų — Daina Atkočiūtė ir ateitininkų — B. Neverauskas.

Raštu sveikino L. S. S. T. centro valdybos pirmininkas Vincas Tamošiūnas ir kai kurios vietinės organizacijos.

Pagrindinę kalbą pasakė ir parapijos kūrimos istoriją papasakojo inž. Vytautas Kutkus. Ta istorija atspausdinta šv. Antano parapijos leidinyje, kurį paruošė ir redagavo Stasys Garliauskas.

Pietų programą buvo pravešta labai sklandžiai ir tvarkingai.

Buvęs klebonas kun. Vladas Stanevičius šiais metais švenčia 25 metų kuni-gystės sukaktį, dabartinis klebonas kunigas Kazimieras Simaitis 60 metų amžiaus, o Edvardas ir Ona Russell yra seniausios šios parapijos nariai.

Jiems visiems sugiedota ilgiausių metų! Paskutinį žodį tarė ir padėką pareiškė parapijos klebonas kun. Kazimieras Simaitis. Pietūs be atlyginimo, paruošė ir svečius aptarnavo Stefanija Drižienė su savo talkininkėmis. Parapijos jubiliejiniai pietūs baigti Tautos Himnu.

A. Grinius

Skaitykit ir platinkit
DIRVĄ

SUPERIOR SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION

MOKA AUKŠTAS PALŪKANAS UŽ PADĖTUS
INDĖLIUS.

Už paprastus indėlius moka **5%**

Visiems indėliams valdžios apdrauda pakelta iki \$20,000.00.

Teiraukitės bet kuriame SUPERIOR SAVINGS skyriuje dėl taupymo sąlygų ir žums bus paaiškinta, kokį taupymo būdą pasirinkti, kad gavus didžiausias palūkanas.

SUPERIOR SAVINGS skyriai:

798 EAST 185th STREET
Telephone 481-8552

6712 SUPERIOR AVENUE
Telephone 431-2497

13515 EUCLID AVENUE
At Superior — (Near Rapid)
Telephone 681-8100

DELLA E. JAKUBS & SON LAIDOJIMO ĮSTAIGA

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo

6621 Edna Avenue
361-1763

936 East 185th Street
531-7770

AMERIKOS LIETUVIŲ PILIEČIŲ KLUBAS

6835 Superior Ave. Telef. 391-1143
Cleveland, Ohio

Kviečia visus tapti klubo nariais.

Palaikydami Klubą — kartu paremsime Clevelando lietuvių organizacijas.

Penktadieniais galima vaišintis bulviniais blynais, dešromis, virtiniais ir kepta žuvimi. Kitomis dienomis įvairūs kiti valgiai.

Visi susitinkame Lietuvių Klube!

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

MAŽEIKA & EVANS

6845 SO. WESTERN AVE., CHICAGO, ILL.

TRYNS MODERNIŠKOS
AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS

Mašinoms vieta

REpublic 7-8600 REpublic 7-8601

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

• Dirvos novelės konkursui gauta novelė "Vėidrodis" (slapyvardis Pavasario vėjas).

• Ramunė Jurkūnaitė-Vitkuvienė, veikli neolituanė, šiuo metu gyvenanti Los Angeles, Calif., įstojo į Vilties Draugiją su 10 dol. įnašu.

Sveikiname naują viltininkę.

• Vasario 16 gimnazija prašo tėvus, kurie savo vaikus į ją leis ateinančiais mokslo metais, atsiųsti jų išeito mokslo pažymėjimų fotokopijas iki š. m. rugpjūčio 1. Mokslo prasideda rugsėjo 6.

• Dr. H. Nagys kalbės šios vasaros mokytojų ir jaunimo studijų savaitėje tema "Lietuvio kova amžių bėgyje". Studijų savaitė bus Dainavoje rugpjūčio 15-22 d. Kviečiamas ne tik jaunimas ir mokytojai, bet ypač tėvai ir visi bendruomenės darbuotojai. Visi ras ir dvasinės atgaivos ir malonaus poilsio.

• Beverly Shores lietuviai ruošiasi Lituanicos paminklo bei paminklinės lentos atidarymui. Iškilnės įvyks liepos 18 d., sekmadienį, 3 val. p. p.

Penkiolika lietuvių menininkų paaugojo savo kūrinius paminklo statybos išlaidoms padengti. Tų kūrinių laimėjimai bus traukia-

mi iškilnių metu. Anksčiau numatytoji birželio 12 d. data yra nukelta į liepos 18 d.

Visi lietuviai kviečiami dalyvauti Lituanicos paminklo atidengimo iškilnėse.

DR. ALGIMANTAS GLEVECKAS — AKIŲ SPECIALISTAS

Dr. A. Gleveckas, medicinos mokslus baigęs Vokietijoje, bendrosios medicinos praktika vertėsis Chicagoje, siekdamas gilesnės specialybės, prieš keletą metų persikėlė į Detroitą ir ten Michigano medicinos centre per treji metus sėkmingai baigė akių ligų studijas. Po jų baigimo buvo komandiruotas vieno mėnesio praktikai į Kabulą (Afganistaną).

Grįždamas Amerikon, dr. A. Gleveckas buvo trumpam sustojęs Heidelbergo universitete, kur savo laiką baigė medicinos mokslą. Londone jis aplankė savo tėvą.

Šią vasarą dr. A. Gleveckas ketina pastoviam išsikūrimui grįžti į Chicago ir ten savarankiškai verstis akių gydytojo praktika.

NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ

Buvusiam Vilties Draugijos valdybos pirmininkui

dr. VLADUI RAMANAUSKUI,

Vilties šimtininkui

KOSTUI RAMONUI ir

rašytojui VINCUI RAMONUI,

jų mylimai MOTINAI Lietuvoje mirus, reiškiamo gilią užuojautą

Vilties Draugijos Valdyba
ir
Dirva

VINCUI, KOSTUI ir dr. VLADUI
RAMANAUSKAMS,

jų MOTINAI mirus Lietuvoje, reiškiamo gilią užuojautą

Roma ir Danielius
Degesiai

DR. VLADUI RAMANAUSKUI

su šeima reiškiamo gilią užuojautą, MAMYTEI

Lietuvoje mirus

Brazičių šeima

A. A.

SOFIJAI ŠEŠPLAUKIENEI

mirus, jos vyrui av. pulk. IGNUI ŠEŠPLAUKIUI, sūnui TADUI, ir dukrai AUKSEI su šeima reiškiamo gilią užuojautą

Margarita ir Juozas Nausėdai

EAST CHICAGO

BIRŽELIO MINĖJIMAS

Lietuvių bendruomenės East Chicagos apylinkės valdybos pastangomis, didžiųjų trėmimų, partizaninių kovų ir 1941 m. šukilimo prisiminimas buvo surengtas š. m. birželio 13 d. lietuvių parapijos salėje.

Minėjimą atidarė vicepirm. Kazys Domarkas ir atsistojimu bei minutės tyla pagerbė žuvusius laisvės kovojus ir nukankintus ištremimus. Kun. Povilui Jakulevičiui sukalbėjus maldą buvo paskaitytas Draugo birželio 12 d. vėdamasis.

Meninę dalį pradėjo studentė Eglė Juodvalkytė, padėklamuodama V. Mykolaičio-Putino eilėrašį "Birželio 15".

Paskaitą skaitė Romas Sakadolskis, II-jo Pasaulio Jaunimo Kongreso vykd. komiteto pirmininkas. Pradėdamas žodį, jis pastebėjo, kad tai nebus paskaita pilna to žodžio prasme, bet jau no žmogaus pažiūros į lietuvių pastangas, siekiant laisvės. Priminė Brazinskų, Simokaičių, ir Simo Kudirkos šauksmą ir veržimąsi į laisvę.

Po paskaitos gana ilgą vaizdelį iš partizanų gyvenimo skaitė Vladas Vailonis.

Užbaigai Eglė Juodvalkytė paskaitė Nelės Mazalaitės ištrauką iš "Motinos", išspaudusią susirinkusiems graudžių ašarą.

SKYRIAUS NARIŲ SUSIRINKIMAS

Amerikos Lietuvių Tautinės S-gos East Chicagos skyriaus narių informacinis susirinkimas įvyks š. m. birželio 27 d., tuojau po lietuvių kų mišų (11 val. 15 min.) liet. parapijos mažojoje salėje. Dienotvarkėje numatyta pranešimas apie seimą, gegužinės reikalai ir kt.

Skyriaus nariai kviečiami dalyvauti. (aj)

AUKOS DIRVAI

Atnaujindami prenumeratą ir kitomis progomis aukoj šie Dirvos skaitytojai:

J. Vaičiaitis, Akron	10,00
A. Kmitas, Los Angeles	7,00
V. Mieželis, Phoenix	4,00
E. Vizgirda, Detroit	7,00
D. Brazdžionis, L.A.	7,00
T. Bogušas, Boston	2,00
F. Bočinas, Hartford	4,00
P. Račkauskas, Dorchester ..	2,00
R. Liormanas, Rochester ..	1,00
A. Šova, Crown Point	2,00
K. Narbutaitis, Cleveland ..	2,00
A. Sagys, Lyndhurst	2,00
V. Bitinas, Detroit	2,00
V. Giedraitis, Willowick ...	2,00
J. Skemundris, Pittsburgh ..	2,00
S. Petrauskas, Elizabeth ..	2,00
S. Pladys, Cleveland	2,00
J. Stanaitis, Chicag	7,00
K. Cicėnas, Chicago	2,00
V. Venckus, Venezuela ...	10,00
G. Žebertavičius, Cleve. ...	2,00
N. Rastenis, Baltimore ...	10,00
S. Lungys, Dearborn Hts. ...	2,00
G. Alekna, Racine	1,00
A. Vengris, Chicago	5,00
V. Skirmuntas, Kenosha	2,00
M. Milukas, Richmond Hill ..	10,00
R. Gintautas, Caseyville ...	3,00
M. Klimas, Brockton	3,00
A. Pilipavičius, Hamilton ..	2,00
X.Y., Chicago	2,00
A. Misūnas, Detroit	5,00
A. Budreckas, Chicago	2,00
R. Jasūnas, Evanston	2,00
J. Barzevičius, Toronto ...	3,00

Visiems aukotojams Dirva nuoširdžiai dėkoja.

R.M. Brieze kalba tragiškojo birželio minėjime Los Angeles, Calif. L. Kanto nuotrauka

BRIEZE PASAKOJA APIE SIMĄ KUDIRKĄ LOS ANGELES LIETUVIAMS

Sekmadienį, birželio 13 d. puošniame Ambasador viešbutyje įvyko tragiškojo birželio trėmimų minėjimas. Tą minėjimą surengė Baltic-American Committee, kuriam šiais metais vadovauja estai. Trėmimų minėjimai yra vienintelė proga metuose trims Pabaltijo tautoms sueiti kartu ir prisiminti bendrą nelaimę.

Didelė salė buvo pilna minėjimo dalyvių. Minėje dalyje pasirodė Birutė Dabsienė -- sopranas; jai akompanavo pianistė Raimonda Apeikytė. Latvius atstovavo baritonas A. Kalnins, prie piano Daira Cilnis, ir pianistas Volfgans Darzinis. Estus -- pianistas Mato Otsmaa. Tautinių šokių ansamblis "Audra", vadovaujamas Ingos Tumienės, akordeonas Linas Baškauskas pašoko tris šokius.

Iš amerikiečių -- tarė žodį ir įteikė kmitetui pagyrimo atžymėjimą Los Angeles miesto valdybos narys E. Dobbs.

Pagrindinis kalbėtojas buvo Roberts M. Brieze, Bedfordo žvejys, kuris asmeniškai dalyvavo Simo Kudirkos tragedijoje kuteryje Vigilante.

Iš trumpos R.M. Briezes biografijos, kuri atspausdinta programoje, matyti, kad jis gimęs Rygoje 1921 metais liepos 22 d., vedęs ir turi tris dukras. Jo tėvas buvo statybos kontraktorius. Sovietiniams okupantams išiveržus į Latviją, jo tėvas, motina, brolis ir sesuo buvo deportuoti Sibiran ir ten žuvo. Jam ir jo seseriai pavyko pasislėpti nuo tos žmonių medžioklės.

1945 metais jis pabėgo Vokietijon, kur gavo laivų vilkiko kapitono darbą. Vėliau jis pabėgo į Švediją, kur turėjo daug pripuolamų darbų. 1949 metais Brieze kartu su kitais pabaltiečiais pabėgėliais išgijo seną anglišką minų ieškotoją ir pritaikė jį kelionei per Atlantą, net bėdos atveju, naudotis burėmis. 1950 metais rugpjūčio 4 dieną apie šimtą pabėgėlių, naujos tėvynės ieškotojų, pasileido į rizikingą kelionę. Per 25 dienas jie perplaukė

vietai budeliai buvo įleisti į kuteri, Eustis pasakė Briezei, negalys padėti Kudirkai, nes turis išakymą išduoti pabėgėlių rusams. Brieze girdėjęs Kudirkos šauksmus, nes mušimas prasidėjo netoli nuo kabinos, kur buvo uždaryti civiliai pasitarimo dalyviai. Vėliau, kada Simą vilko žemyn, pro civilų kabinos duris, Brieze šokęs sulaukyti budelius. Jis matęs, kad Simo Kudirkos veidas buvo padengtas kraujais. Simas buvo smarkiai mušamas ir stumdomas. Kada Kudirka buvo nugabentas į sovietų laivą Vigilante valtimį, Eustis išakė visiems įvykio liudininkams nesakyti nieko apie baisų įvykį, kada atvyks į krantą. Jūreiviai, kurie nugabeno leisgyvį Kudirką į sovietų laivą, pasakojo, kad keliant Kudirką į laivą nuleistu iš ten tinklu, sovietų budeliai stovėjo ant Kudirkos kūno, kaip ant platformos.

Pasiekęs savo namus anksti rytą, Brieze pasiuntęs telegramą prezidentui Nixonui ir savo kongresmanui, išdėstydamas baisų įvykį. Vėliau buvo spaudos konferencija. Simo Kudirkos tragedija tapo nenuslėpta, bet žinoma pasauliui.

Tragiškoji Simo Kudirkos istorija daugeliui iš minėjimo dalyvių išmušė gailės ašaras ir pripildė pasibaisėjimu. Brieze buvo pagerbtas ovacijomis, visiems pakilus iš vietų.

Šiame vykusiam minėjime tačiau buvo praleista proga paskelbti rezoliuciją, smerkiančią barbarišką Simo Kudirkos nuteisimą, už jo bandymą pasiekti laisvę. (k)

• BALFo diena Los Angeles įvyks lapkričio 13 d. Marshall mokyklos auditorijoje. Programoje bus pagarsėjęs Simfoninis Daktarų orkestras su solistais. Programon ivesti ir lietuvių kompozitorių kūriniai. Vėliau bus smulkesnių apie tą parengimą informacijų. Balfo vadovybė prašo tą dieną nerengti savo parengimų, kad daugiau tautiečių galėtų Balfo koncerte dalyvauti. Pelnas skyriamas lietuviškai labdarbei.

Losangeliečiai Marija Uldukytė ir Kastytis Palaikis gegužės 29 d. sukūrė lietuvišką šeimą. L. Kanto nuotrauka